

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2018. gada 13. – 19. janvāris

Nr. 1 (1515)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Tiksimies pie *Laimas* pulksteņa!

INESE RAUBIŠKE

Romantiskais Rīgas simbols – *Laimas* pulkstenis – pērnā gada nogalē (29. decembrī) pulcēja ap sevi uzreiz vairākus desmitus cilvēku, kuri, neraugoties uz nemīlīgi lietaino dienu, šurp bija nākuši klātienē pieredzēt, kā pēc rekonstrukcijas svinīgi tiek atklāts leģendārais laikrādis. Pasākuma gaitā klātesošos uzrunāja Latvijas kultūras ministre Dace Melbārde, *Orkla Confectionery & Snacks Latvija* valdes priekšsēdis Toms Didrichsons, komponists Raimonds Pauls un dizainers Arvis Sproģis.

Pulkstenis Rīgas sirdī – dažus gadus jaunāks par Latvijas valsti un vecāks par blakusesošo Brīvības pieminekli – tika uzstādīts 1924. gadā ar visnotaļ pragmatisku nolūku – lai rīdzinieki nekavētu darbu (un, protams, norunātās tikšanās!). Turklāt 1929. gadā tas tika savienots ar Latvijas Universitātes astronomijas observatoriju – tā kļūstot par precīzāko laikrādi Rīgā. Tolaik to dēvēja par *Lielo pulksteni*, bet 1936. gadā tam tika piešķirts slavenās šokolādes fabrikas *Laima* vārds.

Iepriekšējo rekonstrukciju pulkstenis pieredzēja 1999. gadā – kas bija šokolādes fabrikas *Laima* dāvāna galvaspilsētai 800 gadu jubilejā. Tolaik atjaunošanai tika investēti 30 000 latu.

Šodien pulkstenis ir *Laimas* zīmola īpašnieka, uzņēmuma *Orkla Confectionery & Snacks Latvija* īpašums. Par godu valsts Simtgādei saldumu ražotne *Laima* laikrādim piešķirusi jaunu veidolu, tā atjaunošanā ieguldot 106 000 eiro.

Aizraujošā un atbildīgā projekta īstenošanu uzticēja talantīgu meistarų komandai, kuŗu vadīja dizainers Arvis Sproģis. Atklāšanā dizainers atzīmēja, ka rekonstrukciju nācās veikt ļoti ātri – darbam tika atvēlēts tikai viens mēnesis, un tas bija ļoti saspringts laiks visai komandai. Viņš arī atzina, ka šobrīd tas ir visvērtīgākais un nozīmīgākais darbs, ko līdz šim veicis. Arvis Sproģis pastāstīja, ka, veidojot pulksteni modernāku un spožāku, galvenais uzdevums bija nepazaudēt tā vēsturisko šarmu: “Siluets pietuvināts 1924. gada

pulkstenim, grafiskie elementi arī tie paši... esam pamainījuši materiālus...” Pulksteņa korpuss no tumšbrūna krāsota nerūsējoša tērauda, matēti kristāla stikli, aiz kuŗiem iebūvēti LED gaismekļi, un Latvijā ražota akustiskā sistēma. Turpmāk papildu laika rādīšanai *Laimas* pulkstenis veiks vēl vairākas citas funkcijas: uzsāks laika atskaiti līdz šī gada 18. novembra plkst. 17 (šāds laiks izvēlēts, jo precīzi šajā laikā pirms simt gadiem Rīgas pilsētas 2. teātrī (šodien Nacionālais teātris) parakstīta deklarācija par mūsu valsts dibināšanu; katrā

apaļā stundā atskaņos vienu no 24 Raimonda Paula melodijām, kuŗas maestro ierakstījis speciāli šim notikumam.

Pulksteņa atklāšanā klātesošajiem tika jautāts – ar ko viņiem asociējas *Laimas* pulkstenis? Un cilvēki dalījās atmiņās – pārsvārā daudziem tās bija saistītas ar romantiskiem *randiņiem*. Arī mūziķis Guntars Račs pastāstīja, ka viņa ģimenei šī ir īpaša vieta, jo šeit saticies ar savu Sintiju.

Precīzi pulksten 12 laikrādis nospēlēja pirmo skaņdarbu – “Cielaviņu”.

Pasniegtas Latviešu gada balvas Lielbritānijā 2017

Daugavas Vanagu fonda Lielbritānijā īpašumā Straumēni 31. decembra vakarā notika Latviešu gada balvas Lielbritānijā 2017 pasniegšanas ceremonija un Jaungada labdarības balle, kuŗā tika godināti izcilākie latviešu kopienas pārstāvji Apvienotajā Karālistē un vākti ziedojumi Anglijas latviešu labdarības projektam – ārpusstundu izglītības programmas ROBOTIKA ieviešanai Latvijas internātskolās.

Tautas balsojumā piedalījās **49 balvas kandidāti**, par kuŗiem

nobalsoja **17 124 balsotāji**.

Kultūras kategorijā balvu saņēma folkloras kopa “Kokļu Zapte” no Londonas. Izglītības jomā balvu saņēma *Peterborough* latviešu skoliņa “Pūcītes akadēmija” un tās vadītāja Inese Asermane. Sporta kategorijā uzvarētāja laurus plūca Anglijā dzīvojošais latviešu pusvidējā svara MMA cikstonis Madars Bertholds.

Lielbritānijas latviešu mediju kategorijā balvu saņēma LTV “Panorāma” žurnāliste un korespondente Apvienotajā Karālistē

Ilze Kalve, bet uzņēmējdarbības kategorijā – latvieša Mario Svētiņa uzņēmums *Mario Furnitures*.

“Ieguldījums diasporā un labdarībā Latvijai” kategorijā apbalvojums tika piešķirts Lijai Bahai – Kaufmanei no Mančēsteras.

Ceremonijas noslēgumā tika pieminēta 2017. gadā Mūžībā aizgājusi publiciste, sabiedriskā akti-

viste un tiesību konsultante Laima Brencs, kuŗas ģimenes locekļiem tika pasniegta īpaša piemiņas balva un latviešu medija Lielbritānijā *Anglo Baltic News* ceļojošā – *Laimas Brencs* vārdā nosauktā balva “Par ieguldījumu latviešu diasporas sabiedrībā Apvienotajā Karālistē”.

Latvieši
Zviedrijā
2. lpp.

Franka
Gordona un
Sallijas
Benfeldes
komentāri
5. lpp.

Eduards
Silkalns
aplūko
jaunākās
grāmatas
6. lpp.

Rita Laima:
“Latviju nevar
eksportēt!”
7. lpp.

“Dūdalnieki”
Brazīlijā
9. lpp.

Okupācijas
mūzeja gariņš
stāsta
10. lpp.

9 770934 167501 8 01

LATVIEŠI ZVIEDRIJĀ

Ziemsvētki Stokholmā

Ziemsvētku sarīkojumā Stokholmas latviešu skolā piedalījās aptuveni 100 bērnu un ap 50 pieaugušo – gan bērnu vecāki un vecvecāki, gan lūgtie viesi un skolas sadarbības partneri. Klāt bija arī Latvijas vēstnieks Zviedrijā Mārgers Krams un vēstniecības padomniece Elīna Tanne. Kopīgi greznotā eglīte bija galvenā balva loterijā. To laimēja trīs bērnu ģimene, no kuŗas divi bērni jau pabeiguši latviešu skolu, bet viens to vēl apmeklē.

Pēc rotāšanās sākās svētku koncerts, kurā uzstājās Stokholmas latviešu skolas audzēkņi. 4. klases bērni izrādīja ludziņu.

Svētvārdus teica Stokholmas latviešu ev. lut. draudzes prāveste Ieva Graufelde.

Bērņus apciemoja arī Ziemsvētku vecītis, kuŗš atnesa *Laimas* saldumu paciņas. “Zviedru saldumi mums ir ikdiens, bet konfektes no Latvijas ir svētki,” teica I. Reine, Stokholmas latviešu skolas vadītāja.

Zviedrijas latviešu koris sadzied ar zviedru koriem

Dienvidzviedrijas latviešu koris *Skāne* 13. decembrī Lūcijas dienā Svētā Miķeļa baznīcā Malmē dziedāja kopā ar šīs baznīcas kori un arī ar bērnu kori, tāpēc lielākajā daļā koncerta uz skatuves bija pat 50 cilvēku. Dziesmas pārsvarā skanēja zviedriski un angļiski. Divas dziesmas latviešu koris tomēr dziedāja viens pats: latviešu valodā klausītāji varēja dzirdēt *Tu mazā klusā, Betlēmē*. Savukārt otru dziesmu – *White Christmas* koris dziedāja angļiski. Šajā koncertā *Skāne* rindās bija 12 koristu.

Skatītāju bija daudz – aptuveni 200, lielākoties zviedri, taču bijuši arī latvieši. Koŗa diriģente Arta Stepiņa stāsta, ka varējis redzēt: visiem koristiem šī sadziedāšanās ļoti patikusi – pat stīvie latvieši iekustējušies. Dziedātprieku novērtējuši arī publika, kas dāsni aplaudējuši pēc katras dziesmas. “Man kā diri-

ģentei dalība šādā koncertā vispār bija zelta stunda. Sajūtas bija brīnišķīgas,” teic A. Stepiņa, kuŗa ikdienā ir ērģelniece zviedru baznīcā.

Arī latviešu kori *Skāne* kopš februāra savā paspārnē ņemusi zviedru baznīcā, tāpēc uzstāšanās Lūcijas dienas koncertā tautiešiem bija obligāts un vienlaikus arī patīkams pasākums. Jāpiebilst, ka tieši Miķeļa baznīcā notiek gan koŗa mēģinājumi, gan Malmes latviešu saieti.

Skāne cer piedalīties Simtgades dziesmu svētkos, tāpēc mēģinājumi ir sevišķi aktīvi. Pēc svētku pauzes janvārī atsāksies intensīvs mēģinājumu posms.

Raksts tapis projekta “Latvijas Diasporas LV100 notikumu atspoguļošana plašsaziņas līdzekļos” ietvaros ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu.

Zviedrijas latviešu archīvs

Ar Latvijas Ārlietu ministrijas atbalstu īstenots Zviedrijas latviešu organizāciju vēsturiskā dokumentu archīva sistematizēšanas projekta pirmais posms.

2017. gada rudenī, sadarbojoties Latvijā un Zviedrijā dzīvojošiem zinātniekiem, ir noslēdzies Zviedrijas latviešu organizāciju vēsturiskā dokumentu archīva sistematizēšanas projekta pirmais posms. Projektu ar Latvijas Ārlietu ministrijas finansiālu atbalstu īstenoja Zviedrijas Latviešu apvienības (ZLA) Archīvu grupa Lilitas Zaļkalnes vadībā sadarbībā ar Latvijas Valsts archīva Personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļas vadītāju, archivāri Inesi Kalniņu. Projekta gaitā caurlūkota un sakārtota aptuveni piekta daļa no Zviedrijas latviešu dokumentu archīva materiāliem, kas jau drīzumā būs pieejami izpētei zinātniekiem. Archīva materiālu sakārtošanas darbu iecerēts turpināt arī nākamgad.

Kā pastāstīja projekta autore un viena no īstenojotājiem Lilita Zaļkalne, intensīvāks darbs pie

Inese Kalniņa archīva darbos. 2017. gada rudenī // Foto: Lilita Zaļkalne

Sakārtotais Zviedrijas Latviešu apvienības archīvs 2017. gada rudenī // Foto: Lilita Zaļkalne

Zviedrijas latviešu organizāciju apjomīgā dokumentu archīva sakārtošanas noritēja 2017. gada augustā, kad, pateicoties Latvijas Ārlietu ministrijas atbalstam un Zviedrijas Latviešu apvienības iesniegtajam projektam, Latvijas Valsts archīvu Personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļas vadītāja, archivāre Inese Kalniņa varēja Zviedrijā pavadīt sešas nedēļas, caurskatot, kārtojot un aprakstot līdz šim rūpīgi uzglabāto, bet nesistematizēto Zviedrijas latviešu organizāciju archīvu. L. Zaļkalne piebilst, ka projekta īstenošanā neatsverama palīdzība bijusi iespēja pieaicināt profesionālu archivāri no Latvijas Inesi Kalniņu, ņemot vērā tieši

I. Kalniņas lielo pieredzi trimdas latviešu organizāciju dokumentu izpētē.

Dokumentu izpētes gaitā secināts, ka Zviedrijas latviešu organizāciju archīvs ir īpaši vērtīgs, jo tajā saglabāti gandrīz pilnībā visi dokumenti, kas attiecas uz latviešu organizāciju darbību Zviedrijā pēc Otrā pasaules kara. L. Zaļkalne uzsver, ka archīvā Zviedrijā ir daudz unikālu dokumentu, kas stāsta, piemēram, par Otrā pasaules kara bēgļu laivām un to īpašniekiem; to, vai kāds ģimenes loceklis ar Sarkanā krusta palīdzību tika pārvests no kara izpostītās Vācijas uz kara neskarto Zviedriju; to, kādus soļus spēra Latviešu palīdzības komiteja sarakā ar t.s. “Baltiešu izdošanu” 1945. gada beigās, vai kā izpaudās trimdas baltiešu sadarbība Aukstā kara laikā. Pateicoties veiktajai archīva materiālu sakārtošanai, šādus un līdzīgus jautājumus zinātniekiem pavisam drīz būs iespējams izpētīt un darīt zināmus arī plašākam interesentu lokam, norāda L. Zaļkalne.

Zviedrijas latviešu organizāciju archīvs patlaban atrodas Zviedrijas galvenā archīva *Riksarkivet* paspārnē un gādībā archīva filiālē Arningē, ārpus Stokholmas. Archīvs sastāv no vairāk nekā 120 plauktu metriem, un archīva materiālu veido dažādi dokumenti – žurnāli, grāmatas, bankas rēķini, fotografijas, fotoalbumi, līgumi, ziņojumi, protokoli, sarakste un daudz kas cits. Lielā materiālu apjoma dēļ līdz šim izdevies izskatīt un sakārtot 291 dokumentu kasti – jeb apmēram vienu piekto daļu no visa Zviedrijā uzglabātā dokumentu archīva. Darbu pie archīva dokumentu sistematizēšanas iecerēts turpināt arī nākamgad.

Zviedrijas Latviešu apvienība izsaka pateicību Latvijas Ārlietu ministrijai par piešķirto pabalstu, kā arī īpaši pateicas Latvijas Republikas vēstniecībai Zviedrijā par pretimnākšanu un palīdzību, kārtojot ar projektu saistītos jautājumus.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Latvija
100

Tautastērpiem un Dziesmu svētku tradīcijai veltīta izstāde

5. janvārī Kuldīgas Mākslas namā notika latviešu tautastērpiem un Dziesmu un deju svētku tradīcijai veltītās izstādes "Latviskās dvēseles raksti" atklāšana. Izstāde ir stāsts par Dziesmu un deju svētku tradīcijas attīstību saistībā ar tautas pašapziņas un valsts veidošanos un par tautastērpu kā vienu no tautas pašapziņas izteiksmes formām.

Izstādē eksponēti 26 tērpi no Tautastērpu centra "Senā klēts", kā arī priekšmeti no Latvijas muzeju krājumiem – fotogrāfiju izdrukas, etnogrāfiskie un arheoloģiskie priekšmeti un attēli, latviešu rakstu zīmes un informatīvie teksti. Audiovizuālais noformējums atspoguļo dziesmas un dejas nozīmi latviešu pasaules uztverē. Izstādes apmeklētājiem ir iespēja izdzīvot Dziesmu un deju svētku kopdziedāšanu dažādos laikos, dejas soļā raitumu, kā arī izpētīt latviešu raksta un ornamenta nozīmi un kop-sakarības laikā un telpā.

Stiklā iemūžināta
barikāžu laika piemiņa

Vecrīgā, Rīgas Domā, parādījusies un savu barikāžu stāstu sākusī ilgi gaidītā vitrāža "Ar degsmi par brīvu Latviju". Vitrāžu oficiāli atklāja zīmīgā datumā – 13. janvārī. Pirms 27 gadiem šajā dienā sākās barikāžu laiks, kad Latvijas tauta izgāja ielās aizstāvēt atjaunoto valsts neatkarību.

Biedrība *Ascendum* 2012. gadā izsludināja radošo ideju konkursu par Rīgas Doma vitrāžas izveidi. Tajā uzvarēja arhitekta Kriša Zilgalvja koncepcija. Nauda tika savākta ziedojumos. Bet vitrāžu – stikla skulptūru – vajadzēja gaidīt gadu no gada. Bija zināms, ka tā atspoguļos 21. gadsimta tehnoloģiskās iespējas un laikmetīgo domāšanu. Vitrāžas attēls un krā-

sas mainās atkarībā no laika apstākļiem, saules gaismas krišanas leņķa un izvēlētās apskates vietas. Turklāt vitrāža ir smaga, vajadzēja izvērtēt, kā to iestiprināt logos. Tagad var novērtēt, cik neparasts ir jaunā arhitekta darbs, jo dabas ritms nosaka jaunās vitrāžas krāsu intensitāti. Mainoties gaismas avota leņķim un intensitātei, izmainās atstarotā gaisma.

Latvijas filmas Ēģiptē skatās
miljoniem cilvēku

Ēģiptes nacionālajos televīzijas kanālos 2017. gada nogalē pirmo reizi Latvijas vēsturē tika pārraidītas divas Latvijas filmas. Ēģiptes nacionālajos kanālos *Channel Two* un *Nile TV* 2017. gada 18. un 19. novembrī tika pārraidīta filma "Sapņu komanda 1935" un 18. un 30. decembrī – "Ezera sonāte". Saskaņā ar Ēģiptes Nacionālās mediju pārvaldes datiem filmu "Sapņu komanda 1935" noskatījās vairāk nekā 35 miljoni Ēģiptes iedzīvotāju, savukārt filmu "Ezera sonāte" vairāk nekā 30 miljoni. Minētie Ēģiptes kanāli ir pieejami arī satelīttelevīzijā un tiek pārraidīti citās Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas reģiona valstīs.

Filmu "Sapņu komanda 1935" un "Ezera sonāte" demonstrēšana Ēģiptes nacionālajā televīzijā ir viena no Latvijas Ārlietu ministrijas koordinētajām Publiskās diplomātijas programmas norisēm Latvijas valsts Simtgades ietvaros.

Eiropas cilvēks Latvijā –
tenisiste Aļona Ostapenko

2017. bija divdesmitais gads, kad "Eiropas Kustība Latvijā" rīko balsojumu par gada Eiropas cilvēku. Tiek izvirzītas personības, kuŗas ar saviem vārdiem un darbiem devušas visvairāk Latvijas vārda popularizēšanai Eiropā vai arī eiropisko vērtību iesakņošanā tepat pie mums.

Par 2017. gada Eiropas cilvēku Latvijā kļuvusi tenisiste Aļona Ostapenko. Svinīgā ceremonijā to paziņoja nevalsts organizācijas "Eiropas kustība Latvijā" pārstāvji. Balsotāji laureāti bija raksturojuši kā personu, kuŗa ļauj Latvijas karogam plīvot par godu uzvarai Eiropā un pasaulē, ar smagu darbu sasniedz uzvaras, kā arī norādījuši, ka darbs un sportistes atdeve iedvesmo un saliedē sabiedrību.

Aļona Ostapenko

Balsošana par Eiropas cilvēku Latvijā titulu sākās 28. oktobrī un beidzās 27. decembrī. Balsojuma finālā tika izvirzīti trīs pretendenti, kuŗu vidū bija arī *TechHub Riga*

līdzdibinātājs, vadītājs Andris Bērziņš. Viņu balsotāji bija raksturojuši kā Latvijas digitālo jaunuzņēmumu "attīstības motoru" un cilvēku, kuŗš gada laikā ir palīdzējis neskaitāmiem jaunuzņēmumiem radīt eksportspējīgus produktus un pakalpojumus, kas Latvijas ekonomikai pienes vairākus miljonus eiro gadā. Finālā iekļuva arī režisore, drāmaturģe un starpdisciplināru mākslas projektu autore Krista Burāne, kuŗu balsotāji raksturojuši kā labāko Eiropas vērtību pārstāvi, kā arī norādījuši, ka viņas darbība iedvesmo un liek būt aktīviem vides un demokrātisko vērtību aizstāvībā.

"Pateicos tiem daudzajiem balsotājiem, kas ir balsojuši par Aļonu Ostapenko un saredzējuši to, ka viņa dara daudz vairāk, nekā tikai spēlē izcilu tenisu. Ka viņa patiešām nes Latvijas vārdu Eiropā, pasaulē, ka viņa lepojas ar savu valsti," ceremonijā atzina biedrības "Eiropas kustība Latvijā" prezidents Andris Gobīņš. Balsotāji laureāti bija raksturojuši kā personu, kuŗa ļauj Latvijas karogam plīvot par godu uzvarai Eiropā un pasaulē, ar smagu darbu sasniedz uzvaras, kā arī norādījuši, ka darbs un sportistes atdeve iedvesmo un saliedē sabiedrību. 2016. gada balvas ieguvējs, kvantu fiziķis, matemātiķis Andris Ambainis sacīja, ka tenisistes uzvara *French Open* turnīrā bijis lielisks panākums un vēlēja daudz panākumu Ostapenko arī turpmāk.

Ziemas Pasaules latviešu jaunatnes
seminārs 2x2

27. decembrī Strazdes pagastā Talsu novadā tika atklāts Ziemas Pasaules latviešu jaunatnes seminārs 2x2, kas pirmo reizi Latvijā ziemā pulcēja latviešu jauniešus no visas pasaules. Ārlietu ministrija atbalsta Nodibinājuma 2x2 rīkoto ziemas semināru 50 jauniešiem no ārvalstīm un Latvijas, kuŗiem bija iespēja diskutēt par nozīmīgiem jautājumiem ar saviem vienaudžiem, kā arī politiķiem, uzņēmējiem, ekonomistiem, mūziķiem, māksliniekiem, sportistiem. Jaunatnes semināra atklāšanā Ārlietu ministrijas Plānošanas grupas padomniece diasporas jautājumos Vija Buša uzsvēra saiknes stiprināšanas svarīgumu latviešiem visā pasaulē, lai īpaši jaunieši rastu iedvesmu veiksmīgas un stipras Latvijas nākotnes veidošanā. Semināra dalībnieki uzzināja par Ārlietu ministrijas iniciatīvām un aktivitātēm diasporas atbalstam. Viena no ārpolitikas prioritātēm ir sadarbība ar diasporu, veicinot tautiešu nacionālās identitātes stiprināšanu un ciešāku saikni ar Latviju, tāpēc pašlaik tiek izstrādāti diasporas politikas plānošanas dokumenti 2019. un 2020. gadam. Laikmetā, kam raksturīga pieaugoša iedzīvotāju mobilitāte un apmešanās uz dzīvi ārpus savas valsts robežām, Latvijas valsts ir ieinteresēta ar savu diasporu veidot skaidras un prognozējamas ilgtermiņa attiecības.

2x2 nometne tika izveidota pagājušā gadsimta sešdesmitajos gados un toreiz pulcēja trimdas latviešus ASV, bet kopš 2015. gada 2x2 notiek Latvijā.

VĒSTNICĪBU ZIŅAS

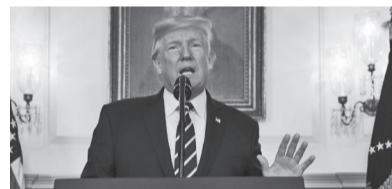
VĀCIJA. Latvijas vēstniecība Berlīnē aicina pieteikties pasu un personu apliecību noformēšanai Minhenē (sestdien, 27. janvārī). Lai pieteiktos, lūdzam rakstīt epastu uz: consulate.germany@mfa.gov.lv, norādot savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru un pakalpojumu, ko vēlaties saņemt Minchenē. Bez iepriekšējas pieteikšanās dokumentu izgatavošana nebūs iespējama. Vispārīgu informāciju par pasu un personu apliecību izsniegšanu lūdzam skatīt šeit: www.mfa.gov.lv/berlin/konsulara-informacija/pases-izsniegšanas-kartiba. Par pieteikuma izgatavošanu ārpus Berlīnes tiek iekasēta papildu konsulārā nodeva – 15 EUR.

LIELBRITANIJA. Vēstniecība aicina latviešu diasporas organizācijas pieteikt projektus Ārlietu ministrijas (ĀM) diasporas atbalsta financējumam 2018. gadā. Šis aicinājums attiecas uz projektiem, kuŗu īstenošana plānota pēc 1. marta. Vēstniecība projektu pieteikumus iesniedz ĀM līdz š. g. 1. februārim. Saskaņā ar noteikto kārtību, pirms pieteikumu iesniegšanas vēstniecībai, tie ir jāizvērtē un jāsniedz par tiem savs atzinums. Ņemot vērā šo vēstniecības pienākumu, lūdzam iesūtīt aizpildītu projekta pieteikuma anketu ar precīzu projekta aprakstu uz e-pasta adresi: Embassy.UK@mfa.gov.lv līdz š. g. 25. janvāra dienas beigām.

KRIEVIJA. Latvijas vēstniecībā Krievijā viesojās Rīgas pašvaldības delegācija, kā arī uzņēmēji un žurnālisti no Latvijas. Vēstnieks Māris Riekstiņš sveica klātesošos un novēlēja teicamu Rīgas dienu Maskavā norisi. No 18. līdz 20. decembrim Maskavā tika organizētas Rīgas dienas, kuŗu laikā notika lietišķās sadarbības forums, vairāku izstāžu atklāšana un operdziedātājas Kristīnes Opolais koncerts. Līdz 14. janvārim Tveras laukumā Ziemassvētku tirdziņa apmeklētāji var apciemot Rīgas mājiņu, nogaršot saldumus un piparkūkas no Latvijas, kā arī iegādāties suvenīrus un amatnieku izstrādājumus.

Diplomāti gatavo Baltijas valstu
prezidentu tikšanos ar Trampu

Diplomāti gatavo Latvijas, Igaunijas un Lietuvas prezidentu tikšanos ar ASV prezidentu Donaldu Trampu.

Igaunijas un ASV diplomāti gatavo šo tikšanos saistībā ar šogad gaidāmo Latvijas, Igaunijas un Lietuvas neatkarības pasludināšanas Simtgadi. Tikšanās tiek plānota jau ilgāku laiku, un to, kad un kur tā notiks, pirmām kārtām izlems ASV. Šāda tikšanās var notikt Vašingtonā, ziņu aģentūrai BNS apliecinājusi Lietuvas prezidentes Daļas Gribauskaite preses sekretāre Daiva Ulbinaite. "Šāda tikšanās tiek provizoriski saskaņota," sacīja Ulbinaite.

Arī Latvijas Valsts prezidenta kanceleja un Latvijas Ārlietu ministrijā (ĀM) aģentūrai LETA apstiprināja, ka patlaban notiek darbs pie Baltijas valstu prezidentu tikšanās ar ASV prezidentu Trampu saskaņošanas. ĀM preses sekretārs Gints Jegermanis aģentūrai LETA norādīja, ka šobrīd notiek darbs pie šādas vizītes saskaņošanas, tomēr par tās norises vietu pagaidām informāciju nesniedza. Viņš skaidroja, ka ASV neapšaubāmi ir svarīgs stratēģisks partneris un Latvijas simtgadē tiek plānotas ļoti daudzas vizītes, tajā skaitā ārvalstu amatpersonu vizītes Latvijā.

Arī Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa preses padomnieks Jānis Siksnis apstiprināja, ka Baltijas valstu diplomāti strādā pie tā, lai šāda tikšanās varētu notikt, tomēr precīzs laiks un norises vieta vēl nav zināma.

Piemin Ziemassvētku kaujas
1917. gada Ziemassvētku kaujās, latviešu strēlniekiem plecu pie

pleca cīnoties pret vācu armijas daļām, nostiprinājās ideja par iespēju panākt arī Latvijas neatkarību. To 101 gadu pēc notikuma, kā jau ierasts, pieminēja ar sveču gājienu. Ar svecītēm rokās gar mūžīgās uguns altāri līdz Mātes Latvijas tēlam 8. janvārī veda bruņoto spēku un Zemessardzes vienību karavīru ceļš, pieminot Ziemassvētku kaujās kritušos.

Pirms 101 gada starp vācu un krievu armijas daļām no 5. līdz 11. janvārim norisinājās vienas no lielākajām kaujām Latvijā Pirmā

pasaules kara laikā. Tajās pirmoreiz cīnījās arī astoņi latviešu strēlnieku pulki. Notikumus pieminēja ar klusuma brīdi, pēc tam lūgšanu, vēlāk svecītes noliekot pie Mātes Latvijas un kritušo atdusas vietām.

Nacionālo bruņoto spēku Nodrošinājuma pavēlniecības komandieris, pulkvedis Kaspars Zdanovskis uzsvēra: "Svarīgākais ir, ka mēs cīnāmies par savu Latviju, ja mūsu tautā ir iekšā šis gars, cīnīties par Latviju, tātad mēs gribam šo valsti un gribam šajā valstī dzīvot. Tāpēc mēs arī nākam katru gadu šeit, un ja mums ir jautājumi, mēs varam gūt pārliecību šeit," sacīja Zdanovskis. Starp sievietēm un vīriešiem uniformās varēja atrast arī cilvēkus, kas bija ieradusies pieminēt savus tuviniekus.

Zemessardzes veterāns Ludvigs Ģērģeris stāstīja, ka viņa tēvs "ir piedalījies Ziemassvētku kaujās un, ļoti iespējams, ka daudzi no viņa kauju biedriem šeit guļ". Lai gan kaujas paņēma daudzas dzīvības, tās uzskata par apliecinājumu mūsu spējai sevi aizstāvēt un cēla tautas pašapziņu.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

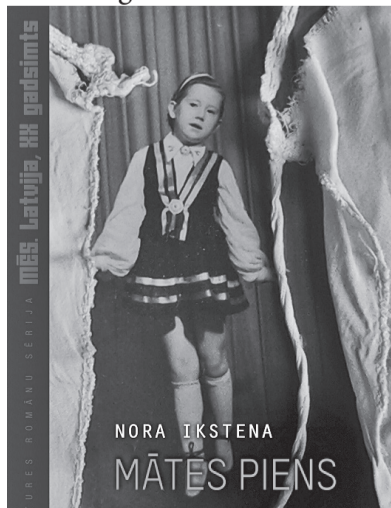
(Turpināts no 3. lpp.)

Latvijas zinātnieku metode mākslīgai zirnekļu zīda ieguvei

Viens no Latvijas Zinātņu akadēmijas nosauktajiem 12 nozīmīgākajiem sasniegumiem Latvijas zinātnē 2017. gadā tapis Latvijas Organiskās sintēzes institūta. Tur izpētīts zirnekļu tikla veidošanās molekulārais mehānisms un novērtēta mākslīgā zirnekļu zīda iegūšanas procesa līdzība dabiskajam. Vienkāršiem vārdiem sakot, institūta zinātnieki pēta, kā mākslīgi iegūt zīdu, ko dabā ražo tikai zirnekļi. Zirnekļi savu tiklu vērpj no zīda šķiedrām, kuņas veidošanas no olbaltumvielām. Līdz šim šķiedras veidošanās process nebija pilnīgi izpētīts, tāpēc mākslīgi iegūt kvalitatīvu zīdu nevarēja. Savukārt dabiskā ceļā šis process nav ekonomiski izdevīgs, jo no viena miljona zirnekļu četru gadu laikā var iegūt tik daudz zīda, lai uzšūtu vienu džemperu. "Mērķis ir iegūt zirnekļu zīdu. Tas ir izcils materiāls – elastīgs un ļoti izturīgs. No tā varētu taisīt bruņu vestes, apģērbu, kas ir ļoti izturīgs. Tāpēc ir vajadzīgi mūsu pētījumi, lai šo procesu varētu industrializēt un iegūt vairāk materiāla," skaidro institūta Kodolu magnētiskās rezonanses grupas laborants Jēkabs Fridmanis. Lai sasniegtu rezultātu, Organiskās sintēzes institūtā netika audzēti zirnekļi. Visi pētījumi notika sadarbībā ar zviedru kollēģiem. "Mūsu sadarbības partneri Zviedrijā brauca uz Afriku, atrada vienu zirnekli, kas ražo ļoti izturīgu šķiedru. Un tālāk viņi noteica gēnu, kas atbild par šķiedras molekulas ražošanu zirnekli. Gēnu ievietoja baktērijās, kuņas ražoja olbaltumvielu, tādējādi tika iegūta molekula, kas veido zirnekļa zīdu," stāsta Organiskās sintēzes institūta Kodolu magnētiskās rezonanses grupas vadotājs pētnieks Kristaps Jaudzems. Pēc tam Latvijas Organiskās sintēzes institūta uzdevums bija šo olbaltumvielu pārvest cietā zīdā ar tā dabiskajām īpašībām.

Latvijas autoru darbi iziet pasaulē

Pagājušajā gadā atbalstu izdošanai ārvalstīs saņēmuši 43 Latvijas literatūras darbu tulkojumi. Latviešu autoru darbi iznākuši albāņu, korejiešu, baltkrievu, igauņu, spāņu, ungāru, italiešu, armēņu, ukraiņu, chorvatu, maķedoniešu, arābu un somu valodā, un atbalstu dailliteratūras izdošanai angļu valodā 2017. gadā saņēmušas 22 grāmatas.

Noras Ikstenas grāmatas "Mātes piens" vāks

Starp financējumu ieguvušajiem darbiem ir, piemēram, Noras Ikstenas romāns "Mātes piens", Osvalda Zebra "Gaiļu kalna ēnā", Jāņa Joneva "Jelgava 94", Alberta Bela "Bezmiēgs", Rūdolfa Blaumaņa "Nāves ēnā", Ingas Gailēs dzejas izlase u.c. Pagājušajā gadā ārvalstīs izdoti jau 19 no Latvijas literatūras tulkojumiem – Māras Zālītes "Pieci pirksti" ASV, Ineses Zanderes "Lupatiņupiedzīvojumi" arābu valodā, Ingas Zoludes "Mierinājums Ādama kokam" Ungārijā un Polijā, Arvja Vigula dzejas izlase Spānijā, Zigmunda Skujiņa "Miesas krāsas domino" Itālijā, Knuta Skujenieka dzejas izlase Zviedrijā, Semjona Haņina dzejas izlase Serbijā u.c.

Krievija aicina ES nosodīt Latvijas likumu

Krievijas parlamenta augšpalātas Federācijas padome Latvijas Saeimas pieņemto likumu par Otrā pasaules kara dalībnieka statusu nodēvējusi par zaimojošu, jo tajā nacistiskās Vācijas pusē kaņģētie pielīdzināti padomju pusē kaņģētajiem, un aicinājusi Eiropas Savienības (ES) valstu parlamentus šo likumu nosodīt.

"Krievijas Federācijas Federālās sapulces Federācijas padome ir dziļi nobažījusies par Latvijas Republikas Saeimas pieņemto likumu "Par Otrā pasaules kara dalībnieka statusu", kas Otrā pasaules kara dalībnieka statusu piešķir gan Padomju armijas un antihitleriskās koalīcijas militārpersonām, gan arī nacistiskās Vācijas pusē kaņģētajiem," teikts pieņemtajā Federācijas padomes paziņojumā. Tajā sacīts, ka "rada sašutumu tas, ka šis dziļi zaimojošais akts pieņemts pēc tam, kad vairākums valstu 2017. gada 19. decembrī atbalstīja Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas rezolūciju "Cīņa pret nacisma, neonacisma un cita veida prakses, kas veicina rasisma, rasu diskriminācijas, ksenofobijas un tamlīdzīgas neiecietības mūsdienas formas, glorifikāciju". Par šo Krievijas ierosināto rezolūciju nobalsoja 133 valstis, 49 valstis, tostarp lielākā daļa Eiropas valstu, to vidū arī Baltijas valstis, atturējās, bet ASV un Ukraina – balsoja pret.

Krievijas vēstnieka viedoklis par izglītības reformu

Katram cilvēkam ir tiesības iegūt izglītību savā dzimtajā valodā, bet, ja cilvēkam cenšas liegt šādas iespējas, tā ir vardarbīga asimilācija, komentējot Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) virzīto izglītības reformu, sacīja Krievijas vēstnieks Latvijā Jevgeņijs Lukjanovs. Viņš vairākkārt uzsvēra, ka Krievijas oficiālā pozīcija "par situāciju ar krievu valodu Latvijā" visiem ir zināma un atkārtot to nav nepieciešams. "Mūsu pozīcija ir ļoti skaidra un visiem ļoti zināma. Nezinu, kā vēl mēs varētu ietekmēt šo procesu, ko IZM un ministrs Kārlis Šadurskis virza. Ir jau redzams, ka tie, kurus tas skar, iesaistās šajā procesā un tas bija ļoti redzams. Nevaram aizliegt kādas iekšējās valsts procedūras vai tās atcelt, bet attieksmi pret šo mēs paužam ļoti konkrēti," uz-

svēra vēstnieks. Viņš skaidroja, ka valoda un kultūra ir cieši saistītas lietas, un situāciju salīdzināja ar stāstu par Maugli, norādot, ka "no vilka audzināta cilvēka ne vienmēr izaugs Romuls un Rems, kas izveidos Romu, jo var notikt kaut kas pilnīgi cits – cilvēks var nekļūt par cilvēku". Tas nenozīmē, ka latviešu valodas mācīšanās krievu neizaudzinātu par cilvēku, piebilda Lukjanovs, vienlaikus atzīmējot, ka katram tomēr ir tiesības iegūt izglītību savā dzimtajā valodā, tādēļ, ja cilvēkam cenšas liegt šādu iespēju, tad to var nosaukt par vardarbīgas asimilācijas centieniem.

Atzīšanās sadarbībā ar VDK

"Es to nenožēloju – jūtu, ka esmu attīrījies un ticis vaļā no vainas apziņas." To pēc atzīšanās sadarbībā ar bijušās LPSR Valsts drošības komiteju (VDK) jeb tā saukto čeku intervijā Latvijas Radio atzina dzejnieks Jānis Rokpelnis.

Dzejnieks ar VDK sadarbojies astoņdesmito gadu otrajā pusē. Rokpelnis uzdevums, pēc viņa teiktā, bijis "iepazīt un atmaskot". Ziņojis par sabiedrības noskaņojumu. Ar VDK bijusi noruna, ka viņš sadarbosies tikai ar vienu kuratoru "čeka" un nevienam citu, kas varētu nākt viņa vietā. Tikšanās ar vērētāju Juri Miļevski notikusi aptuveni reizi mēnesī konspiratīvā dzīvoklī. Astoņdesmito gadu beigās kurators pēkšņi nozudis. "Kopš tā laika ar čeku man nebija nekāda sakara," teica Rokpelnis.

"Ko es darīju?" Kad uz Rīgu atbraucis toreizējais Padomju Savienības līderis Michails Gorbačovs, VDK ļoti interesējusi radošās inteliģences attieksme pret Gorbačova runu un viņa idejām. "Es izklāstīju to, ko es domāju, protams, to nodēvēdams par negatīvu domāšanu. Praktiski es izklāstīju, ko es pats istenībā domāju," klāstīja dzejnieks. Tautjāts par konkrētām personām, Rokpelnis esot atbildējis izvairīgi.

Saskaņa vērsas Satversmes tiesā

Izglītības likuma normas, kas nosaka, ka pedagogiem ir jābūt lojāliem Latvijas valstij un tās Satversmei, atbilst Satversmei, atzinusi Satversmes tiesa (ST). Lieta tika ierosināta pēc 20 Saeimas opozīcijas partijas Saskaņa deputātu pieteikuma. Pieteikuma iesniedzēji puda viedokli, ka aizliegums nodarbināt izglītības iestādes vadītāju un pedagogu, kurš neatbilst lojalitātes prasībām, kā arī kārtība, kādā tiek izvērtēta atbilstība lojalitātes prasībām, nesamērīgi ierobežo pedagoga tiesības uz vārda brīvību. Tiesa norāda, ka izglītības procesa prioritārais mērķis ir nodrošināt izglītojamo tiesības saņemt tādu izglītību un audzināšanu, kas ļautu veidot un stiprināt sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, tāpēc tas atbilst ne tikai izglītojamo, bet visas sabiedrības interesēm. Līdz ar to likumdevējs, pieņemot apstrīdētās normas, ir ievērojis līdzsvaru starp sabiedrības un indivīda interesēm un ar apstrīdētajām normām noteiktais ierobežojums ir samērīgs, teikts

spriedumā. Tādējādi apstrīdētajās normās ietvertais tiesību ierobežojums atbilst samērīguma principam un līdz ar to apstrīdētās normas atbilst Latvijas Republikas Satversmes 100. panta pirmajam teikumam un 106. panta pirmajam teikumam. ST spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stāties spēkā tā publicēšanas dienā.

Mūžībā aizgājis piemiņas mūzeja Pikšas veidotājs Gunārs Ulmanis

Ziemsvētku vakarā, 24. decembrī, 82 gadu vecumā mūžībā aizgājis Kārļa Ulmaņa piemiņas mūzeja Pikšas veidotājs un ilggadējais vadītājs Gunārs Ulmanis. Viņš ir prezidenta Kārļa Ulmaņa brāļa mazdēls un prezidenta Gunta Ulmaņa brālēns.

Gunārs Ulmanis dzimis 1935. gada 20. decembrī Bērzes pagasta Pikšu saimnieku Viļa un Elizes Ulmaņu ģimenē. Sākoties Latvija okupācijai, Ulmaņu ģimenei lika Pikšas atstāt. Tēvu nošāva, bet māti kopā ar bērniem izsūtīja uz Sibīriju. Turienes skarbos apstākļos Gunārs ar māsu pārcieta, pateicoties mātes izmisīgajam pulēm nosargāt bērnu dzīvības un veselību. Tālajā Krasnojarskā Gunārs Ulmanis absolvējis mākslas tehnikumu un ilgu gadu bijis mākslas skolas direktors.

Atmodas gados viņš atgriezās dzimtajā Bērzes pagastā, lai turpinātu pēc tautas iniciatīvas sākt darbu – veidot un vadīt Kārļa Ulmaņa piemiņas mūzeju Pikšas. No 1993. gada līdz 2017. gadam Gunārs Ulmanis bija Latvijas pirmā Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa piemiņas mūzeja Pikšas vadītājs.

Baltijas mūzikas festivāls Baltijas valstu Simtgades svinībām

Baltijas mūzikas festivāls Berlinē notiks no 2018. gada 16. līdz 25. februārim. Paredzēta plaša koncertu sērija ar Baltijas profesionālo mūziķu un kopu piedalīšanos. Baltijas komponistu mūzika skanēs gan Konzerthaus Orchester Berlin un diriģenta Ivāna Fišera izpildījumā, gan ievērojamu Latvijas un pārējo Baltijas valstu mūziķu atskaņojumā. Koncerti aptvers gan klasiskās, gan džeza mūzikas programmas. Festivālā visas trīs Baltijas valstis būs goda viesu statusā. Festivāls veltīts Baltijas valstu Simtgades svinībām Vācijā.

Festivālā piedalīsies: Iveta Apkalna (ērģeles), Baiba Skride (vijole), Linda Skride (alts), Kristīne

Blaumane (čells), Lauma Skride (klavieres), Valsts akadēmiskais koris *Latvija*, vokālā grupa *Latvian Voices*. Tikš atskaņota Jāzepa Vītola, Ērika Ešenvalda, Aivara Kalēja, Andra Dzeniša, Maijas Einfeldes un Pēterā Vaska mūzika.

Rīgā uzstāsies amerikāņu čigāni
Koncertzālē *Palladium* 2018. gada 20. maijā uzstāsies amerikāņu čigānu pankroka grupa *Gogol Bordello*.

Koncertā grupa izpildīs dziesmas no sava jaunākā albuma *Seekers and Finders*. Savu pirmo studijas ierakstu *Voi-La Intruder* mūziķi izdeva 1999. gadā, un kopš tā laika grupa ieskaņojusi vēl deviņus albumus. "Ekstravagants skaņoties tēls, huliganiska uzvedība un enerģētiski piesātināta mūzika, kas pārkāpj jebkādu žanru robežas un nicinoši izturas pret sabiedrībā pieņemtajām normām – amerikāņu čigānu pankroka grupa izaicina un iekarsē publiku jau gandrīz divdesmit gadus," grupu raksturoja koncertaģentūras pārstāvji.

Tukuma mūzejā restaurēta unikāla 17. gadsimta lustra

Viens no nozīmīgākajiem Tukuma mūzeja 2017. gada projektiem ir unikālas, savulaik Tukuma ev. lut. Baznīcai piederējušas, 17. gadsimta pirmās puses lustras restaurācija. Jau stipri bojātā, tikai fragmentāri saglabātā lustra 1973. gadā tika nodota Rundāles pils mūzejam, kur tā atradās 44 gadus. Šī gada sākumā lustru savā īpašumā pārņēma Tukuma mūzejs, kas ar Valsts Kultūrkapitāla fonda un Tukuma novada Domes atbalstu veica apjomīgu tās restaurāciju.

Projekta ietvaros tehniski tika sakārtotas visas oriģinālās 17. gadsimta pirmās puses lustras detaļas (sametināti salauztie zari, sakārtotas izlauztās zaru ligzdas, atjaunota deformēto detaļu geometrija u.tml.), bet daļa elementu (atsevišķi zari, dekoratīvie "atstarotāji", sveču šķīvīši un kausiņi) tika izgatavoti no jauna, par paraugu izmantojot oriģinālās detaļas. Restaurētā lustra ir izcils 17. gadsimta pirmās puses Latvijas lietišķās mākslas darbs, kuŗa vērtību nosaka ne tikai tā retuma pakāpe – Latvijā kopumā saglabāties mazāk nekā desmit šī laikmeta lustras, bet arī augstā mākslinieciskā kvalitāte.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

Drausmīgais Bortņikovs, drosmīgais Navalņijs

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Varētu šķist, ka mūsdienu Krievija ir, lietojot padomju terminoloģiju, itin "buržuaziska" valsts: oligarchi uzkrāj milzu kapitālus, spekulē uz nebēdu, un milicija pārdēvēta par policiju. Turklāt vēl prezidentam "pa labu roku" dižojas Maskavas un visas Krievzemes patriarchs. Un abi, stāvot pie "Sēru sienas", nosoda staļiniskās represijas.

Taču šo iespaidu pamatīgi bojā nesēn pavadītā gada 10. decembrī nosvinētā jubileja – 100 gadu, kopš dibināta bēdīgi slavenā čeka, par kuŗas mantinieku sevi acimredzot uzskata tagadējais Federālais drošības dienests (krieviski FSB), kuŗa darbiniekus šajā jubilejā apsveica "nācijas lideris" – bijušais čekas apakšpulkvedis Vladimirs Putins. Ne velti pašā Krievijā brīvdomīgi ļaudis pamatoti norāda: tas būtu tas pats, ja mūsdienu Vācijā svinētu nacistiskā dro-

šības dienesta – gestapo, RŠA – jubileju.

Mūsdienu Krievijas Federālā drošības dienesta jeb FSB vadītājs Aleksandrs Bortņikovs čekas simtgades sakarā sniedza garu un plašu interviju laikrakstam *Rossijskaja Gazeta* – oficiālajam Krievijas valdības organam – un iedvesa šausmas ne tikai ārzmēs, bet arī pašmājās: runājot par pagājušā gadsimta trīsdesmito gadu represijām (t.i., 1937.-1938. g. "Lielo terroru". – F. G.), viņš apgalvoja, ka no arhīvu materiāliem izriet, ka daudziem tā laika kriminālprocesiem bijusi arī sava objektīva (!) puse, ieskaitot tā dēvētās atklātās pravās. Bortņikovs lika saprast, ka "Trocka piekritēji", kuŗus šajās pravās apsūdzēja, patiešām griebejuši "likvidēt" Staļinu u.tml.

Bortņikovs nemin ne vārda par to, ka tā bija Staļina izrēķināšanās ar visu boļševiku "veco

gvardi" – Zinovjevu, Rikovu, Kameņevu, Bucharinu (vēl nesēn "partijas mīluli") un daudziem citiem, tostarp latviešiem, kas kopā ar Leņinu (un Staļinu) lika pamatus padomju varai. Šie "sazvērnieki", uzsver Bortņikovs, sadarbojušies ar ārzemju spēcīgiem dienestiem (cik daudzus nošāva kā "Japānas, pat Šveices spieģus"! – F. G.).

Izskaidinot "padomju varas" noziegumus, Bortņikovs citēja kādu NKVD 1954. gada izziņu, kur rakstīts, ka no 1921. līdz 1953. gadam (no pilsoņkaŗa beigām līdz Staļina nāvei) par "valsts noziegumiem" nāvēsods ticis piespriests 642 980 personām. Cik precīzs skaitlis! Un Bortņikovs piebilst: "Jebkuri citi skaļi ir diskutējami." Vai tas nav izsmieklis? Toreiz taču bija neskaitāmi "nošaujamo saraksti" (*rasstrelnije spiski*), kuŗus Staļins, Chruščovs (jā gan!), Molotovs pašrocīgi

apstiprināja, un dažādu apgabalu funkcionāri sacentās savā starpā, kurš pieprasīs nošaujamo normas pārsniegšanu. Bortņikovam tā ir represiju "objektīvā puse", tā iznāk?

Divas grupas – Krievijas Zinātņu akadēmijas locekļi un vairāki desmiti rakstnieku – atklātās vēstulēs prasa nekavējoties atlaist Bortņikovu. Protams, ka viņš i nedomā atkāpties, jo bauda "nacionālā lidera" uzticību, turpinot VČK-OGPU-NKVD-MGB-KGB tradīcijas.

Tikmēr rit priekšdarbi Krievijas prezidenta vēlēšanām, kuŗām jānotiek 28. martā – akurāt četrus gadus pēc Krimas aneksijas. Sakritība nav nejauša.

Un te nu respektu, pat apbrīnu pelna Korupcijas apkarošanas fonda vadītājs Aleksejs Navalņijs. It kā (nosacītas) sodāmības dēļ Centrālā vēlēšanu komisija atteicās viņu reģistrēt kā kandidātu

prezidenta vēlēšanās. Navalņijs tūlīt pat paziņoja, ka aicināšot savus domubiedrus (kuŗu Krievijā nav mazums, īpaši jauniešu vidū) šīs vēlēšanas boikotēt – lai pēc iespējas mazāk balsstiesīgo ierastos vēlēšanu iecirkņos. Tas, protams, nemazina Putina izredzes uzvarēt, bet psiholoģiski tam ir nozīme. Vēl vairāk: Navalņijs pieteica nodomu 28. janvārī visā Krievijā rīkot mītiņus un piketus, atsaucoties uz konstitūcijā garantēto sapulču brīvību.

Nu ko, Putina preses sekretārs Dmitrijs Peskovs tūlīt pat paziņojis, ka meklēšot kādu parafrāzi, lai šos mītiņus aizliegtu. Jau tagad paziņots, ka nav atļauts drukāt un izplatīt skrejlapas un plakātus, kas aicina boikotēt vēlēšanas. Vārdu sakot, Navalņijs turpina bojāt "pirmssvētku" noskaņus, ko cenšas uzburt Peskova aparāts.

SALLIJA BENFELDE

Latvijas valsts Simtgade un "privatizācija"

"Šis ir īpašs gads, jo Latvija svinēs savu Simtgadi", sacīja Valsts prezidents Raimonds Vējonis savā Jaungada uzrunā. Prezidents arī atgādināja, ka rudenī gaidāmas Saeimas vēlēšanas, un aicināja politiķus, viņu solījumus un darbus vērtēt jau tagad. Tomēr galvenais un svarīgākais bija aicinājums nevienam nestāvēt malā, piedalīties savas valsts ikdienā, mazo un lielo lietu sakārtošanā, kas Prezidenta runā atkārtojās vairākas reizes.

Savukārt premjerministrs Māris Kučinskis runāja par pagājušajā gadā padarīto, minot gan nodokļu reformu, gan reformas izglītībā un veselības aprūpes budžeta pieaugumu. "Pats svarīgākais nodokļu reformas mērķis bija vairot sociālo taisnīgumu. Bet vai reforma jau ir radījusi taisnīgu sabiedrību? Noteikti nē, jo līdz tai vēl ir ejams tāls ceļš: mums trūkst pieredzes, un arī no citām valstīm aizgūtie taisnīguma vai nodokļu modeļi Latvijā nav gluži dzīvotspējīgi," sacīja Kučinskis. Runājot par izglītību, premjers atzina, ka tā ir ļoti jutīga nozare un ka reformas virsmērķis – vienādas kvalitātes izglītība visiem – nav apstrīdams vai atceļams. "Tas ir tas pats sociālā taisnīguma un Latvijas nākotnes jautājums. Un mūsu bērnu nākotne ir svarīgāka par sastingušo sistēmas tagadni vai leģendām apvīto pagātni," sacīja premjers. Tiesa gan, pieminot Latvijā vissāpīgā-

ko temu – veselības aprūpi, premjers runāja vien par algām un par to, ka nedrīkst būt nekādas diskriminācijas attiecībā uz medmāsu un palīgpersonāla atalgojumu, bet par to, kādēļ vispār pastāv veselības aprūpe un vai ir cerība, ka tās pieejamība uzlabosies, Kučinskis nebilda ne vārda.

Kopumā, atskatoties uz abu amatpersonu teikto, jāteic, ka Valsts prezidenta uzruna bija emocionāla, bet valdības vadītāja – racionālāka un, acimredzot, domājot par vēlēšanām, vērstā uz noteiktām iedzīvotāju grupām. Šis gads tika solīts izcilis, un, protams, par to varēs spriest tikai gada beigās. Vai nodokļu reforma tiešām mazinās plašu starp tiem, kuŗi neskaita centus, un tiem, kuŗiem pietrūkst ikdienas dzīvei nepieciešamais, rādīs laiks. Arī tikai laiks rādīs, vai veselības aprūpe ir kļuvusi pieejamāka. Skaitļi liecina, ka ekonomika aug, lai gan liela daļa Latvijas iedzīvotāju maciņos to nejūt. Varbūt tā ir ļoti subjektīva sajūta, bet aizvien biežāk jādomā, ka mūsu valsts izskatās pēc labi ģērbtas dāmas, zem kuŗas dārgās kleitas slēpjas noplukusi apakšveļa. Vēl vairāk, izskatās, ka nauda un izdevīgums ir kļūvis par galveno dzinējspēku, bet tā dēvētās vērtības un principi noder vien aizsegam. Spilgts piemērs ir Parlamentārās izmeklēšanas komisija t.s. "oligarhu lietā", kuŗai nule jābeidz savs darbs,

bet komisijas priekšsēdei Ingunai Sudrabai joprojām nav pielaides valsts noslēpumam. Izņemot dažus deputātus, Saeimā tas nevienu īpaši neuztrauc, lai gan tas ir absurds, ka vadītājai, kuŗas komisija strādā ar dokumentiem, kuŗiem vajadzīga minētā pielaide, tos nemaz nedrīkst lasīt.

Uztrauc arī tas, kas notiks ar sabiedrisko mediju – Latvijas Radio un vai tas netiks "privatizēts" kādas vai kādu partiju interesēs, jo – Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP) par Latvijas Radio valdes locekli satura attīstības jautājumos ir iecēlusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra Kaspara Gerharda padomnieci Sanitu Diku-Bokmelderi. Šis lēmums daļā sabiedrības radījis neizpratni un satraukumu par to, kas tālāk notiks ar Latvijas Radio, jo tas ir viens no diviem sabiedriskajiem medijiem valstī. Faktiski jautājumi ir divi: par Dikas-Bokmelderē profesionālo pieredzi un par partijisko piederību. (Dienu pirms beidzās pieteikšanās uz brīvo Latvijas Radio valdes locekļa vietu apturēja savu darbību NA.)

Par jauniecēltais valdes locekles profesionālo pieredzi bažas pauž daudzi žurnālisti un mediju vides profesionāļi, jo, pirmkārt, ir radio un, otrkārt, sabiedriskā medija specifika. Pat ziņas teksts un pasniegšanas veids par

vienu un to pašu notikumu nedaudz atšķiras, atkarībā no tā, vai ziņu lasa vai dzird vai dzird un redz. Radio ir sava specifika, tāpat kā prese vai televīzijai.

Tomēr galvenokārt bažas ir tādēļ, ka Latvijas Radio ir sabiedriska medija, kuŗam nav jāstrādā kādas (vai kādu) partijas, ekonomisko grupējumu interesēs. Komerccraidorganizācijām galvenais ir nopelnīt, tās var ievērot sava īpašnieka intereses, protams, nepārkāpjot valsts likumus. Komerccraidstacijas var nodarboties, piemēram, tikai vai pārsvarā ar izklaidi, jo to mērķis ir peļņa. Sabiedriskā medija uzdevums ir informēt un izglīt, nodrošināt sabiedrības tiesības saņemt daudzveidīgu un neatkarīgu informāciju un idejas. Vai Dikai-Bokmelderēi ir zināšanas par žurnālistiku un izpratne par to, kas ir sabiedriskais medijs, patiesībā nav skaidrs. Tāpat kā nav skaidrs, vai partijas biedre, kuŗa dienu pirms dokumentu iesniegšanas konkursam aptur savu darbību partijā, var, grib un spēj nedomāt savas partijas, bet domāt sabiedrības interesēs. NEPLP priekšsēdes Daces Ķezberes sacītais preses konferencē, ka viņa jautājusi, vai partijas piederība, kaut apturēta, ietekmēs Dikas-Bokmelderē darbu, un amata kandidāte atbildējusi, ka neietekmēs, izklausās pēc anekdotes, ne nopietnas vērtēšanas. Tātad – par sabiedriskā medija valdes locekli varētu iecelt arī

Saskaņas vadītāju Nilu Ušakovu vai Nacionālās apvienības vadītāju Raivi Dzintaru – viņi ir strādājuši žurnālistikā un varētu teikt, ka viņu uzskati un partijas piederība neietekmēs sabiedriskā medija saturu? Protams, tas ir kārtējais absurds, jo attiecināt publisko kapitālsabiedrību pārvaldības likuma noteikumus par kandidātu atlasīti arī uz sabiedriskā medija amata kandidātu atlasīti ir vairāk nekā divaini. Interesanti ir arī tas, ka nekādus iebildumus nav paudusi, piemēram, Zaļo un zemnieku savienība (ZZS), kas liek domāt, ka abas partiju apvienības sabiedriskā medija politizēšanas jautājumos labi saprotas – varbūt pat bez vārdiem un klusām norunām.

Desmit mēnešus pirms Saeimas vēlēšanām tas ir bīstami, un, manuprāt, šis NEPLP lēmums ir viens no Latviju apdraudošākajiem lēmumiem šajā gadā. Atliek cerēt, ka "velns nav tik melns, kā to mālē" un ka Latvijā neatkārtosies Polijas stāsts, kur ļoti līdzīgā veidā, soli pa solim, sabiedriskie mediji tiek apklusināti.

Tāpēc, domājot par šo gadu, jāsecina, ka naudas varbūt arī būs vairāk, bet vai valsts "privatizēšanas" process tiks apturēts, grūti spriest. Jācer, ka diasporas aktīva iesaistīšanās vēlēšanu procesā situāciju var mainīt – ja **no balsotu visi ārpus Latvijas mītošie balsstiesīgie, tās varētu būt astoņas deputātu vietas Saeimā.**

EDUARDS SILKALNS

Devības daudzīnājums

Astrīda Jansone, *Labie ļaudis*, izdevis Vītolu fonds 2017. g., 352 lpp.

Astrīda Jansone

LABIE ĻAUDIS

Burvīgā gaismā uzzaigo pagātne, kad ieraugām grāmatas virsrakstu *Labie ļaudis*. Kurš gan vēl mūsdienās runā par ļaudīm? Tagad vairs tikai par cilvēkiem, personām, indivīdiem, iedzīvotājiem... Ļaudis bija viņos laikos, kad vecāki bērniem deva vārdus Made, Grieta, Andžs.

Jānis Poruks savam stāstam lika virsrakstu *Sirdsšķīstie ļaudis* (1896. g.). Un kurš gan vēl mūsdienās šķiro cilvēkus labajos un ļaunajos? Tā šķiroja laikos, kas bija dievbijīgāki par mūsējiem un kad labajiem aizmūžā ticamas bija debesis, bet ļaunajiem – elle. Tomēr tieši šķietami archaiskais virsraksts vilināt vilina *Labajos ļaudis* ieskatīties.

2002. gadā dibinātais Vītolu fonds grāmatu izdevis uz savu 15 gadu jubileju. Agrāk Venecuēla dzīvojošais uzņēmējs Vilis Vītols ar dzīvesbiedri Martu fondu izveidoja kā administratīvu vienību, caur kuŗu labdarī ar ziedotiem līdzekļiem pašu izvēlētā apjomā sagādā stipendijas, kas palīdz centīgiem un spējīgiem, bet maznodrošinātiem jauniešiem stu-

dēt Latvijas augstskolās. Grāmatas ievadā lasām, ka fonda ziedotāju skaits jau tuvojās diviem simtiem, bet Astrīda Jansone vērsusies pie kādiem piecdesmit un aicinājusi viņus pašus vārdiem izstāstīt savus dzīvesstāstus.

Kas tad ir šie mūsdienu labie ļaudis? Lielākais skaits ir ASV vēl arvien dzīvojošie vai jaunākajā laikā Latvijā atgriezušies sirmgalvi. Tipiski viņu stāstījumi iesākas ar blāvām atmiņām par Latvijā pavadītu agro bērnību, tad pārceļas uz Vācijā bēgļu nometnēs pieredzēto un turienes skolās izveidojušos piederības sajūtu savai latviešu tautai. Seko pārskats par augstākās izglītības apgušanu tālākās izceļošanas zemē, par karjēru maizes darbā, par pietiekama turības līmeņa sasniegšanu, lai atliktu līdzekļi palīdzībai tādiem, kuŗus liktenis palutinājis mazāk. Vai nu tas ir tāpēc, ka no bēgļu nometnēm uz ASV visvairāk latviešu izceļoja, vai arī tāpēc, ka ASV ir turīgāka no visām izceļošanas zemēm, vai vēl tāpēc, ka krājuma sastādītāja Astrīda Jansone pati ir bijusi Amerikas latvietē, jebkuŗā gadījumā Kanada un Rietumeiropa ir vāji pārstāvētas. Ir lasāmas arī tikai trīs Austrālijas un trīs Latvijas latviešu mūža atmiņas vai citas kontribūcijas. Raksta arī viens "īsts" amerikānis, kas savā laikā uzpircis vecas, nolaistas mājas, saremontējis tās un pārdevis un tagad, vēlinos mūža gados, ko līdzīgu dara mūsu Saulkrastos. "Palīdzēt Latvijas jauniešiem es varu atļauties", viņš raksta.

Vai ir kāds kopsaucējs visu labo ļaužu raksturošanai? Kopīgs viņiem, lūk, ir tas, ka viņi visi upurējuši lielāku vai mazāku tiesu no savas labklājības un atvēlējuši to jauniem cilvēkiem, kam tā vairāk vajadzīga, bet caur šiem jaunie-

šiem – Mātei Latvijai. Daudzu rakstiskajās liecībās ieskanas patriotiska jūtība. Daudzviet norādīts uz izglītības un it īpaši uz vairāku valodu prasmes lomu tikšanās pie panākumiem.

Vai labu ļaužu stāstus ir interesanti lasīt? Mēdz teikt, ka teātri aktieri parasti interesantāk nospēlējot slikto vai ļauno nekā labo cilvēku lomas: Paijas esot krāšņākas par Maijām. Tomēr uz jautājumu jāatbild pozitīvi vismaz trīs iemeslu dēļ.

Pirmkārt, laba tiesa krājumā pārstāvēto ļaužu ir bijuši aktīvistu trimdas latviešu sabiedrībā un grāmatas potenciāliem lasītājiem būs pazīstami. Saskaņotā sešpadsmit vai nu paziņas vai vismaz tādus cilvēkus, ar kuŗiem kādreiz mūžā iznācis sarokoties. Uzgāju pat bērnības dienu līdzaudzi, par kuŗas tālāku likteni neko nebiju zinājis turpmākos septiņdesmit gados. Bet visjaukāk taču lasīt par vairāk vai mazāk pazīstamiem cilvēkiem, jo allaž kādu niansiti vai finesiti par viņu mūža gājumu ir labi piemācīties klāt.

Otrkārt, daudzu stāstītāju mūža raksts ir stipri tuvs daudzu *Laika* un – gan mazāk – *Brīvās Latvijas* lasītāju mūža rakstam. Lasot bija jādomā līdzī: ko es tai laikā darīju? Kur es tai gadā biju?

Treškārt un galvenokārt, grāmatā interesanti atklājas dažādo stāstītāju gaume un rakstura īpašības. Uzpeļ pa vēstītājam, ko Jānis Jaunsudrabiņš, ja būtu vēl dzīvs, nosauktu tai pašā neglītajā lielbnieku raksturojošā vārdā, par kuŗu viņš trimdas sākuma gados izpelnījās uz lielāku izsmalcinātību orientētu cilvēku pārmetumus. Nav taču pārāk eleganti par sevi teikt, ka "man piemīt liela uzmanība" vai ka "skaitījos ietekmīga persona". (Ja cits to pasaka, tad,

protams, citādi.) Pēc lielšanās izskatās arī 35 apavu veikalu izkārtošana Latvijā 25 gadu laikā un darbošanos atkritumu biznesa vadībā, kam 1400 strādnieku. Tomēr, no citas puses raugoties, nebūtu šo apavu un šo atkritumu, netiktu kādam jaunietim tik ļoti vajadzīga Vītolu fonda stipendija.

Patik humora izjūta gan atjaunīgu cilvēku izdarībās, gan to atstāstījuma. Kāda rakstītāja pastāstā par sava vīra izrikošanos ar Rīgā Čaka ielā atgūtu ģimenes īpašumu, daudzstāvu namu:

Liftu Pēteris ierikoja pirms gadiem piecpadsmit, un šogad vajadzēja atjaunot lifta motoru. Tas nozīmēja, ka uz divām trim nedēļām visiem mājas iedzīvotājiem bija jākāpj pa kāpnēm. Bet Pēteris ir ļoti radošs cilvēks – Amerikā viņš lika uztaisīt tādas sarkanbaltsarkanās piespraužamas pogas, kuŗu viduci bija ieraksts: "Čaka ielas vingrotāji". Vēl katrā stāvā viņš izlika krēslus, ūdeni un konfektes, lai cilvēki, kas, kāpjot noguruši, varētu apsēties un pacienāties. Konfektes gan ļoti ātri pazuda... Vēl viņš bija izlicis informāciju, cik kaloriju cilvēks patērējis, kāpjot līdz konkrētajam stāvam. Citiem vārdiem sakot, viņš šīs neērtības bija padarījis par jauku, jautru un interesantu nodarbi.

Gribas domāt: ja tādu Amerikas cilvēkam vairāk vai mazāk tipisku vieglumu un omulību, tādu grūtību pārvēršanu par joku izdotos masveidīgi pārnest uz bieži vien problēmu nomāktu un saskābušo Latvijas cilvēku, guvums visiem varētu jau tikt salīdzināts ar guvumu studentam no viņiem piešķirtajām stipendijām.

Patik grāmatā izlidzināti, līdzsvaroti un tāpēc droši vien precīzi vērtējumi, piemēram – "Kā jau visiem cilvēkiem, maniem vecā-

kiem bija gan savas pozitīvās, gan negatīvās īpašības."

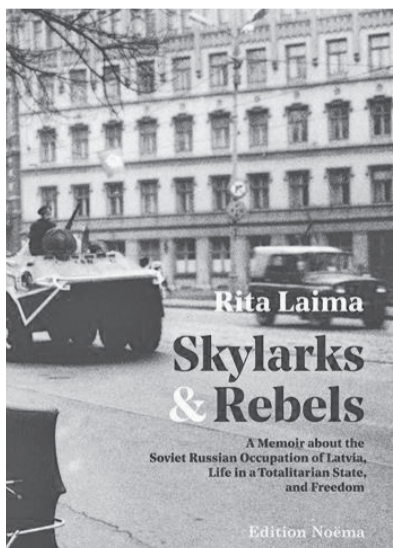
Kāds stāstītājs izmanto izdevību izteikties, lai apliecinātu un motivētu savu neticību Dievam. Kā tas varot būt, ka notikumi bieži risinoties neatkarīgi no tā, vai Dievu lūdz vai nelūdz. Viņš pats reiz esot atkopies no smagas operācijas, kaut Dievu nemaz neesot lūdzis. Jāsaka: varonība nudien, ķerties pie tik dziļa temata vienā vien rindkopā, sešos teikumos!

Brīnumainas un brīžiem neticamas lietas iznāk lasīt tādā daudzautoru grāmatā. – Kāds rakstītājs, nu jau arī pats miris, savas dzīvesbiedres izvadīšanā no baznīcas līcis skanēt Štrausa valšiem, jo tā bijusi viņas mīļākā mūzika. Vai tas var būt, ka Rīgas Valsts 1. ģimnāzijā mācības vecākajās klasēs notiek angļu valodā? – Amerika jau esot visāda brīnumu zeme, bet vai var ticēt kādas stāstītājas teiktajam, ka viņas dēls, kam trīs universitātes grādi, pelnās ar peldbaseinu labošanu, uzturēšanu un būvēšanu?

Kaut paredzams, ka grāmatu visvairāk lasīs ar Endzelīna ortogrāfiju saradusi trimdas vecākā paaudze, grāmatā lietota padomju laikā Latvijā ieviestā pareizrakstība. Tas šos lasītājus varētu daudz netraucēt, jo viņi taču droši vien lasa arī citas kopš neatkarības atgūšanas Latvijā izdotas grāmatas un pieraduši pie rakstības arī tajās. Iebilst gan gribas pret pilsētu vārdu rakstību *Eslingene, Adelaida* un *Pēta*. Latvijas valodnieki, kas savulaik ar kaut kādu motivāciju par šādu rakstību vienojušies, ir totāli ignorējuši, ka šajās pilsētās ilgu gadu desmitus dzīvojuši tūkstošiem latviešu, kas konsekventi ir lietojuši un turpina lietot formas *Eslingena, Adelaide* un *Perta*. Vai tad tradīcijai lai vairs nebūtu nekāda spēka?

Stāsts bez gala vārda

Rita Laima, *Skylarks and Rebels (Cīruļi un dumpinieki)*, ibidem apgāds Štutgartē 2017. g., 538 lpp.

1960. gadā dzimusi Rita Laima (turpmāk RL) ir divu prominentu ASV latviešu bērns. Viņas tēvs – gleznotājs, ilustrators, mākslas fotogrāfs, grafiķis Ilmārs Rumpēters (dz. 1929. g.), bet māte – dzejniece, vēlāk arī *Laika* redaktore Baiba Bičole. Sabiedrībā redzami arī abi vectēvi – tiesībnieks, brīvās Latvijas laika senātors Augusts Rumpēteris (1899 – 1978) un literātūras

kritiķis Jānis Bičolis (1904 – 1982).

Pirmos divdesmit mūža gadus, pateicoties vecāku, latviešu pamatskolas un latviešu sabiedrības latviskumam, bet līdztekus arī Ņūdžersijas amerikāniskās vides amerikānismam, meitene liekas vienlīdz labi iedzīvojusies divās paralēlās kultūrās, kaut savos izvērstajos, angļu valodā sarakstītajos memuāros *Skylarks and Rebels (Cīruļi un dumpinieki)* viņa vienubrīd domādama par saviem likteņbiedriem, līdzaudžiem, atzīstas, ka tas var arī nenākties viegli. "Lai atbrīvotos no neērtības, daudzi izvēlējās norobežoties no vienas no identitātēm, kas savā starpā sacentās. Diemžēl daudzos gadījumos tika upurēta latviskā identitāte," raksta RL (53. lpp.).

RL norobežojās no nekā. Grāmatas pirmajās nodaļās viņa sevi parāda kā teju vai tipisku amerikāņu meiteni un jaunieci, kas labi pazīst tā laika popmūziku un kam tā arī labi patīk un kas augsti vērtē amerikāniskās demokrātiskās brīvības un dzīvesveidu. Mīlestības atklāsmē Amerikai no RL puses

izklausās patiesa un ne tikai kā mēģinājums pielabināties amerikāņu lasītājiem, uzsvērot, ka viņa ir viena no viņiem un nav nekāda svešiniece. Bet, ja mīlestības apliecinājums dzimtenei no RL izskan silts, tad mīlestība uz tēvzemi Latviju izklausās pavisam kvēla.

RL rodas nepārvarama vēlēšanās visu, ko viņa par Amerikā par Latviju un mūsu tautu un tās likteņiem dzirdējusi, pārbaudīt, kā saka, tur uz vietas. Protams, tas nebija iespējams bez Kultūrsakaru komitejas starpniecības, bet laikmetā, kad trimdas sabiedrība par kultūrsakarošanu ēda nost tādas slavenības kā dzejnieci Veltu Tomu, kas tad nu būtu uztraucies par vēl tikai 20 gadus vecās Ritas Rumpēteres ceļotgribēšanu! RL ieradusies Latvijā 1980. gadā, redzīgu skatu visu vērojusi, labi pratusi atšķirt visu vērtīgu un pozitīvi latvisko no komunistu varas mūsu tautai uzteptā, pamācījusies Mākslas akadēmijā, kur mācībspēki pret viņu izturējušies rezervēti... Uzturēšanās vīzas nepagarināšanas dēļ RL Latvijā varējusi uztu-

rēties īsāku laiku, nekā bija iecerējusi, tomēr laika bijis pietiekami, lai ieskatītos Latvijas puisī Andri Krieviņā, ar kuŗu tad 1982. gadā atlidojusi apprecēties. Šoreiz uzturēšanās ilgusi 17 gadus. Ģimenē piedzimuši divi dēli, Krišjānis un Jurgis, bet 1997. gadā, labu laiku pēc laulības izjukšanas, RL atgriezusies Amerikā.

Grāmata laikam gan būs plašākais materiālu krājums par Latviju 1980. gados un par pāreju uz neatkarību, kāds mums līdz šim iznācis angļu valodā vai jebkuŗā citā valodā. Paskaidrojošā virsrakstā tā nosaukta par "memuāriem par Padomju Krievijas okupēto Latviju, par dzīvi totalitārā valstī un par brīvību". Vinjetes iz Krieviņu ģimenes personiskās dzīves viņām pārtop par tādu kā saistītu, kas nodrošina stāstījuma kontinuitāti un satur kopā vēsturiski un sabiedriski nozīmīgus materiālus. Piemēram, 15. lappusē. gaŗais materiālu sakopojums par Gunāru Astru dalās ar vielu, kas ir ārpus tiešās RL pieredzes, bet viņa nodaļā ietilpina savu

gājienu gaŗām Stūra mājai un beigās atzīstas: "Es nožēloju, ka nekad nesatiku Astru, ka nezināju vairāk par viņu, kamēr viņš bija vēl dzīvs un ka nepiedalījās viņa bērēs. Ja vispār savā dzīvē kādu latvieti esmu uzskatījusi par varoņi, tad tāds bija Gunārs Astra." Šis personiskais pieskāriens padara daudzviet nospiedošo vielu vieglāk lasāmu. Grāmata it kā uzrunā lasītāju visplašāko loku: romānu cienītājus visvairāk saistīs RL personiskās gaitas un likteņi, bet tos, kas priekšroku dod lietiskai un uzziņas literātūrai – pārējie grāmatā ietilpinātie materiāli.

Labuma grāmatā ir daudz daudz vairāk nekā trūkumu un kļūmju, tomēr neignorēsim arī pēdējos. – Komūnismam un padomju iekārtai tiek "sadots" no vienas vietas, un saturiski tam visam var piekrist, un var priecāties, ka RL sirds ir, kā saka, istajā vietā, bet atkārtotās šķīta mazliet par daudz. Saskaņotā, ka tualetes papīra neesamība un sagrieztu avižu lapu lietošana tā vietā atzīmēta kādas reizes piecas.

(Turpinājums 7. lpp.)

“Latviju nevar eksportēt!”

Rita Laima, rakstniece, dzejniece un publiciste intervijā Ligitai Kovtunai

Tas bija tieši valstssvētku mēnesī, kad tu dzīvojies pa Latviju un tikies ar savas jauniznākušās grāmatas “Cīruļi un dumpinieki” lasītājiem. Tavi iespaidi?

Brīnišķīgi! Un joprojām kavējos atmiņās, domādama, cik mums jābūt pateicīgiem Dievam, ka lemts piedzīvot laikus, kad varam svinēt savas valsts svētkus – šogad jau simto gadadienu –, runāt savā, latviešu valodā. Labi atceros tos laikus, kad par savu valsti nemaz nedrīkstējām runāt, tik vien kā varējām kavēties atmiņās, kas turklāt bija jāslēpj... Nu pie krūtīm ar lepmumu sprauzām sarkanbalt-sarkanās lentītes. Lāčplēšu dienā biju aizgājusi uz Kara muzeju – vietu, kur kā uz delnas apskatāma mūsu valsts vēsture: karš aiz kara, okupācija, mūsu latviešu vīri deldēti. Latvijas ģeopolitiskā situācija diemžēl vienmēr būs “delikāta”, arī ņemot vērā mūsu Austrumu kaimiņus. Bet todien te, muzejā, satiku divus Kanadas virsniekus, kuri Latvijā ir dienestā. Un pateicu viņiem, ka mēs, latvieši, esam gandarīti par to, ka viņi ir šeit, lai mums palīdzētu. Svētku vakarā biju pie Brīvības pieminekļa, klausījās Ērika Ešenvalda “Dvēseles dziesmu”, filmēju ģimenes ar bērniem, kas te ieradusies, un *facebook* sūtīju visiem pasaulē. Un atminējos 80. gadus aizvadītajā gadsimtā, kad šie nemaz nevarēja nākt klāt. Tās bija brīnumainas izjūtas, ko novēlu piedzīvot ikvienam.

Kā izlasāms grāmatā, Latvijā pirmoreiz ieradies 20 gadu vecumā, 1980. gadā, gadus vēlāk te satīki savu mīlestību un dzīvoji līdz 1999. gadam, kad atgriezies Amerikā. Nozīmīgs laiks, lai izdarītu secinājumus, piemēram, par to, vai jaunās pārmaiņas pēc Atmosferas varēja notikt straujāk?

Teikšu tā – izmaiņas ir milzīgas! Cilvēkiem Latvijā varbūt liekas, ka viss, kas noticis, ir pats par sevi saprotams. “Trimdiniekiem”, – ka pārmaiņas varētu būt straujākas. Bet atkratīties no padomju mantojuma nav un nevar būt bijis viegli. Piemēram, korupcija – tās saknes velkas līdz no laikiem, kad ikviens centās “likumu apiet ar likumu”, kad apzagt valsti nelikās negods, jo valsts apzaga savus cilvēkus. Un tomēr mani kai-

tina pārmetumi, jo man ir skaidrs – mēs paši esam Latvija! Ja tu kritizē un pats neko nedari, labāk stāvi klusu! Brauc šurp, veido šeit savu biznesu, dari kaut ko...

Ir jau arī daudz piemēru, kad ārzemju latvieši to dara. Astrīdai Jansonei top grāmata par trimdas bērnbērniem, un viņa raižējas, vai mūža pietiks, lai visus aprakstītu.

Protams, ir smagā emigrācijas problēma, jautājums par algām un dzīveslīmeni, kas joprojām krasi atšķiras no Rietumeiropas, respektīvi, – par sociālo nevienlīdzību, jo Latvijā ir daudz neparasti bagātu cilvēku.

Cienu dienās Latvijā tu sabiji aptuveni 15 vietās Rīgā un citās pilsētās. Tavi iespaidi?

Pirmais grāmatas atklāšanas sarikojums notika *Gaismas pilī*, un te man jāteic pateicības vārdi Nilam Studentam un ASV vēstniecībai Latvijā, kas sarīkoja “šo manu tūri! Jā, biju trīs bibliotēkās Rīgā, tostarp Rīgas Centrālās bibliotēkas galvenajā mītnē – bijušajā *Rīgas modes* namā Brīvības ielā, kas tolaik, kad dzīvoju Rīgā, likās nepieejams un dārgs. Tagad te var iet un baudīt kultūru ikviens. Biju Kuldīgā, kur bibliotēka iekārtota bijušās žīdu sinagogas namā – te saplūduši vēsture, senā svētnīca ar moderno dzīvi, bet goda vietā arī piemiņas foto. Un pati Kuldīga tik sakopta un skaista. Ventspilī divas bibliotēkas – lieliskas, modernas. Liepājā vēl cer tikt pie jaunas bibliotēkas ēkas, bet arī esošā ir brīnišķīgs kultūras centrs. Limbaži, Valmiera, Jelgava, Rēzekne, Daugavpils – kā sakoptas istabas. Cilvēku gan maz, bet visi tik sirsnīgi un ieinteresēti. Diena pret nakti, ja atceros aizvadītā gadsimta 80. ga-

Rita Laima: “Sākumā domāju, ka rakstīšu tikai par savu dzīvi, bet diezgan ātri sapratu, ka, lai varētu plašāk un saprotamāk visu izskaidrot, jāraksta ne tikai par savām saknēm, ģimeni, bet arī par Latvijas likteni. Un arī par latviešu trimdu, kas ir unikāla.”

Karl Altu: “Tas arī mūs saveda kopā – šī līdz kaislei kopīgā interese un rūpe katram par savu senču dzimteni.”

dus, kad Latvijā dzīvoju. Tagad te rit normālas sakārtotas sabiedrības dzīve ar biznesu, konkurenci, turklāt – tik garšīgs ēdiens un labas ēdamvietas. Tiešām aicinu cilvēkus ieguldīt naudu pašu zemē, jo mūsu Latvija taču mūsu pašu rokās vien ir.

Vai minētajos 80. gados, šē dzīvodama, jau zināji, ka rakstīsi memuārus?

Nē. Rakstīju vēstules ģimenei Amerikā, iespaidi un pārdomas, ko uzrakstīt bija katru dienu. Kad 1999. gadā aizbraucu atpakaļ uz ASV, tad gan bija skaidrs, ka būs jāraksta.

Cik ilgi rakstīji?

Piecus gadus. Sākumā domāju, ka rakstīšu tikai par savu dzīvi,

bet diezgan ātri sapratu, ka, lai varētu plašāk un saprotamāk visu izskaidrot, jāraksta ne tikai par savām saknēm, ģimeni, bet arī par Latvijas likteni. Un arī par latviešu trimdu, kas ir unikāla. Man rūp, ka par to zina maz un virspusīgi, dažbrīd nākas lasīt tik divvainus komentārus, īpaši par tā saukto “veco trimdu”. Stāstot par to, man aizvērpās stāsts par Latviju Otrā pasaules kara laikā, par to, kas ar mums notika, kā latvieši tika sadalīti – vieni palika Latvijā, citi nokļuva brīvā pasaulē, bet vēl citi – Sibīrijā un citur izsūtījumā. Vēl arī par holokaustu, par mūsu, Latvijas žīdu likteņiem. Tas viss ir jāzina, lai izprastu latviešu un Latvijas valsts likteni 20. gadsimtā, visu kopainu. Rezultātā grāmata iznāca daudz gaļāka, nekā biju iecerējusi.

Kāpēc tāds virsraksts – “Cīruļi un dumpinieki”?

Manai vecmāmiņai Līvījai Bičolei cīruļitis bija tas mīļākais putniņš. Viņa man skaitīja tautasdziesmu par cīruļiti – mazputniņu, kas guļ ceļa malīnā un tika brīdināts, ka garām brauks kaņķungis, kas samīs cīruļiņa perēklīti un aizvedīs cīruļiti Vācēmē... Bet cīruļitis arī iezvana pavasari,

ir atmodas putniņš. Dzīvodama Latvijā, šo vecmāmiņas mīloto putniņu tad arī pirmo reizi redzēju un iepazīnu. Nu, vai tad nav simbolisks putniņš – kā mūsu tauta: vienmēr krustcelēs, vienmēr kāds apdraud sabradāt perēklīti...

Kādi bija galvenie jautājumi, ko tev Latvijā uzdeva?

Tie bija trīs – vai grāmatu varēs lasīt latviski? Kādi ir mani iespaidi par Latviju šodien? Vai plānoju atgriezties?

Un ko tu atbildēji uz pēdējo?

Ceru! Jo šeit, Latvijā, lai gan šē dzīvē man gājis dažādi, jūtos piederīga, man ir pienākuma izjūta, vēlēšanās palīdzēt, iesaistīties. Es ļoti milu šo zemi. Jo kam gan es, latviete, Amerikā tā īsti esmu vajadzīga?! Bet Latvijā ikviens pavalstnieks ir vērtīgs.

Un ko par to teiks tavš dzīvesdraugs Kārlis? (Karl Altu, Apvienotās Baltijas-Amerikas nacionālās komitejas izpilddirektors)

K. A. Pārliecinošu – jā!

Kad pats pirmoreiz bijāt Latvijā un kur ir jūsu saknes?

K. A. Mana ģimene ir no Igaunijas, pats esmu dzimis ASV, bet mani vecāki ieradās Amerikā 1951. – 1952. gadā no Zviedrijas. Manas dzimtas ceļš ir nedaudz citāds nekā latviešiem. Bet kopīgs ir tas, ka vienmēr, jau skolas gados esmu centies saviem draugiem un vienaudžiem stāstīt par Baltiju, par Latvijas, Igaunijas vēsturi.

Kā atradāt viens otru?

K. A. Baltiešu sabiedrība Amerikā nav liela, bet ļoti vienota, mūs vieno ne tikai kopīgas intereses un satraukums par savu tēvzemi, pēdējos gados arī kopīgas raizes par notikumiem Ukrainā, piemēram. Tas arī mūs saveda kopā – šī līdz kaislei kopīgā interese un rūpe katram par savu senču dzimteni.

R. L. Mūs patīkami pārsteidza arī tas, kas aizvadītajā vasarā notika Baltimorā, latviešu dziesmu svētkos – trimdas dzīve mutuļo! Jā, asimilācija ir problēma visur, bet – mans dēls Tālvāldis tā rāvās uz Latviju, jo viņš jau “trimdas vidē” bija tai sagatavots, apmeklējot Gaņzeru. Īstā Latvija tomēr ir Latvijā – tur, kur mūsu senkapi, pilskalni, vēsture... Un to nevar eksportēt.

Stāsts bez gala vārda

(Turpināts no 6. lpp.)

Rakstot par plaši zināmām vai vispārpieņemtām patiesībām, nebūtu jāatsaucas uz kādiem konkrētiem to pautējiem. Ne jau nu vēsturnieks Ēriks Jēkabsons pirmais atklāja, ka 19. un 20. gs. mijā un īpaši pēc 1905. gada revolūcijas daudzi latvieši izceļojuši uz ASV. (74.) – Ir jēga paskaidrot, ka Krāmu iela angļiski būtu *Junk* iela, bet Kaļķu iela – *Lime* iela, jo tādējādi parādīts šo Vecrīgas ielu sendienu raksturs. (158.) Turpretim maza jēga paskaidrot, ka Plūmes jaunkundzes uzvārds angļiski būtu *Plum* (93.), bet Circeņa kunga – *Cricket* (529.) – Gadās pa pretrunai. Tāpadomju celtniecības sava laika “lepnums”, restorāns *Jūras Pērle* Jūrmalā 289. lappusē

saņēmis arhitektoniski negatīvu vērtējumu, bet 291. lappusē – pozitīvu. – Sv. Pēterā baznīca Vecrīgā nekad nav bijusi katedrāle (419.). – Dažs, kas paliek līdz galam neizstāstīts. Par Rīgas barikādēm 1991. gada janvārī viss skaidrs, bet kāpēc vajadzēja barikādes celt arī Liepājā un Kuldīgā? (501.) – Grāmata nav gluži izcils poligrafijas mākslas paraugs: burtiņi ir sīki sīciņi un fotoattēli lielākoties tādi paši, gados vecāki lasītāji iebildīs. Laimīgā kārtā daļai attēlu pievienota to tīmeklī atrodamā “adrese”.

Lasītājam paliek neizstāstīts, kāpēc RL 1999. gadā vajadzēja atgriezties Amerikā. Vai tad nav divaini, ka jauna sieviete, kas brīv-

prātīgi pārcietusi visas padomju laika pēdējo gadu grūtības, “lasās prom” no mīlotās tēvzemes tad, kad tai pakāpeniski sāk klāties arvien labāk? Tas taču liekas galīgi ačgārni! Lasām grāmatas ievadā, ka RL Amerikā piedzimuši vēl divi bērni, 2001. un 2005. gadā, bet 2014. un 2016. gadā Latvijā pasaulē nākuši divi mazbērni, jādodomā – Krišjāņa un/vai Jūrģa dēls un meita.

RL par sevi grāmatā ir pratusi izraisīt pietiekamu interesi lasītājā, lai viņš vēlētos uzzināt, kā tad viņai pašai klājies kopš 1999. gada. Kas bijis viņas nākamais dzīvesbiedrs: latvietis? Cittautietis? Kur šobrīd mīt viņas bērni un mazbērni? Un galvenais: kur tagad ir

viņa pati – mīlotajā Amerikā vai mīlotajā Latvijā?

Vēl par RL vārdu. Gribētos pieņemt, ka Rita un Laima ir divi RL priekšvārdi un ka viņa izšķirusies nelietot uzvārdu, kas mūžā vairākkārt mainījies. Bet ienāk prātā doma: varbūt viņa precējusies ar amerikāni, kam angļiskajā rakstībā uzvārds ir *Lime* un kas latviski būtu Laimis, kā Harijs Laimis slavenajā vecajā filmā *Trešais vīrs*. Agrāk domāju, ka ilggadējā ASV dzīvojušā Jāzepa Vītola Mūzikas akadēmijas pabalstītājas Māras Doles uzvārdam ir skaisti latviska cilme, jo ir taču mums Daugavā tāda Doles sala. Tikai tad, kad Māra Dole bija jau mirusi, uzzināju, ka viņai bijis amerikāņu vīrs ar

uzvārdu Dole, ko latviskajā transkripcijā precizāk būtu atveidot kā Douls, tāpat viņā būtu Doula. Lai cienījamā RL neņem ļaunā tādas visādas spekulācijas, bet tā klājas, ja saistošu dzīves stāstu aptur pusceļā.

Paldies Ritai Laimai par paveikto darbu! Nav mums daudz tādu 1960. gadā un šaipus 1960. gadam dzimušu trimdas bērnu, kas paveikuši lielus darbus Latvijas labā. Viens tāds ir tai pašā 1960. gadā dzimušais Latvijā labi pazīstamais žurnālists un arī mūsu laikraksta līdzstrādnieks Kārlis Streips. Cits, kas momentā nāk prātā, ir 1963. gadā dzimušais dižā pētījuma *Dziesmu vara* autors Guntis Šmidchens. Lai dzīvo!

OJĀRS CELLE

Jaunais gads ir atnācis ar parastajām svinēšanām un sagaidīšanas izdarībām. Šis gads ir īpašs, jo Latvija, tāpat kā Igaunija un Lietuva, atzīmēs, ka aizgājis 100 gadu, kopš tās deklarējušas savu neatkarību. Kaut arī puse no šī laika pagājuši smagi pārdzīvotu okupāciju posmā, ne īsti, ne formāli tas nav apturējis šo tautu centienus pie pirmās izdevības neatkarību atjaunot. Ļaunā imperija, kas radās apmēram reizē ar Baltijas tautu neatkarības izveidošanos, tās 1940. gadā okupēja, taču sabruka tautu centienos no tās atbrīvoties, kas 1991. gadā patiešām izdevās.

Kopš tā brīža brutālā atpalcībā noturētās tautas ir spējušas sekmīgi atkopties. Vecās rētas vēl joprojām visas nav sadzijušas un reizēm traucē attīstības gaitu. Redzam, ka tās visas aizdzis paaudžu maiņu procesā. Jau tagad trešā daļa tautas ir bez jebkādas atmiņas par nebrīves laiku. Ar katru gadu mūsu tauta turpina atbrīvoties no okupācijas laiku pagātnes.

Ko nesīs jaunais gads Latvijai, ko visai pasaulei? Pasaules tehnoloģiskais attīstības process mūs nepārtraukti dzen pretim arvien straujākām materiālās dzīves pārmaiņām. Kas viss pasaulē nav attīstījies, vai vismaz mainījies, kopš Latvijas neatkarības atgūšanas brīža! Mūsu pirmie centieni atgūties no okupācijas murga, atjaunot un sakārtot savu valsti, noticis laikā, kad pasaule arvien vairāk stabilo noturību un tradicionālo dzīves kārtību ir spiesta mainīt tehnoloģisko pārmaiņu dēļ. Baltijas valstīm, kuŗām pa-

šām bija jāsteidzas pakal pārmaiņām sev apkārt, taču bija paralēli jāatjauno savas iekšējās brīvas valsts iekārtas un tradīcijas.

Eiropas Savienība un NATO, kuŗās Baltijas valstis iestājās pie pirmās izdevības, arī pārdzīvo savas pārmaiņas. *Breksit* Eiropā un Tramps ASV izraisījuši jaunus satricinošus pārsteigumus. Trampa Amerika atkāpjas savdabīgā izolacionālismā, it kā lai sevi pasargātu no valstīm, kas to izmanto. Kopš Otrā pasaules kara beigām ASV kļuva par pasaules vadošo un ietekmīgāko valsti, kas uzņēmās galvenā sarga un kārtības uzturētāja lomu. Trampam no šīs lomas atteicoties, rodas liels varas vakuums, ko neviens īsti necenšas aizpildīt. Apvienotās Nācijas, kas it kā kolektīvi būtu institūcija, kam šo uzdevumu vajadzētu uzņemties, nebūs spējīgas ASV lomu aizstāt.

Tāpēc jau šogad varēsim manīt tendences Ķīnas, Krievijas un varbūt vēl citu valstu rīcībā, paplašināt savas spēka un iespaida robežas. It sevišķi to varētu sagaidīt no Ķīnas, kuŗas saimnieciskais spēks jau ir visā pasaulē izjūtams. Ar savu hakeru palīdzību Krievija aktīvi iejaucās 2016. gada ASV prezidenta vēlēšanās. Tomēr šobrīd notiek izmeklēšana, un vēl joprojām ir grūti pateikt, vai Krievijas iejaukšanās tiešām palīdzēja ievēlēt Trampu par prezidentu. Krievijas centieni palīdzēt uzvarēt Trampam balstījās uz Putina pārliecību, ka viņš tad būs prezidents, kuŗš spēš mazināt ASV iespaidu pasaulē.

Trampa netradicionālās izdarības savu iespaidu atstāj arī uz

NATO organizāciju, kuŗā ASV ir galvenā loma. Pagaidām gan ģenerāļi, kuŗi ir galvenie ASV drošības un arī Baltā nama kārtības noteicēji, ir palikuši konsekventi NATO atbalstītāji, pretstatot sava prezidenta viedoklim. Taču Eiropas valstīs, it sevišķi tajās, kas ir pārliecinātas, ka NATO ir jāpatur spēcīga un spējīga turēties preti Krievijai un citiem drošības apdraudētājiem, ir radusies lielāka uzņēmība pašiem vairāk rūpēties par šīs militārās drošības organizācijas labklājību un stiprumu.

Latvijai aizvadītais gads bijis sekmīgs, un pašlaik ir ticība, ka šis gads nebūs sliktāks. Mums diemžēl ir jāreķinās gan ar savu Austrumu kaimiņu, gan Rietumvalstīm, gan arī ar citiem saviem kaimiņiem, kuŗu ietekme uz Latvijas saimniecisko dzīvi ir diezgan liela. Ja 20. un 30. gados Baltijas valstu savstarpējā tirdzniecība praktiski nepastāvēja, mūsu lielie partneri bija Vācija, Anglija, mazāk ASV un citas valstis, tad pašlaik Latvijas eksports plaši iet uz Lietuvu un Igauniju, bet mēs no viņiem saņemam nozīmīgu daļu no kopīgā importa. Baltijas valstis tirdzniecības apmēros ar Latviju ir vismaz tikpat svarīgas kā Vācija, Krievija, Lielbritānija, Polija vai Baltkrievija.

Latvijai nav neviena bagāta valsts kaimiņos. Tāda ir Somija Igaunijai, bet Lietuva sekmīgi tirgojas ar veco reizē draugu un ienaidnieku Poliju. Latvijas loģiskā sadarbības valsts varētu būt Krievija, bet tā diemžēl saimnieciskās attiecības ar mums nepārtraukti un negatīvi politizē.

Latvijai beidzot ir izdevies šim gadam izveidot labu budžetu visās dzīves nozarēs. It sevišķi tas solās būt labāks veselības jomā, kur ieguldīs krietni lielākus līdzekļus nekā līdz šim.

Vai skolās likvidēs tautību priekšrocības un visur ieviesīs par mācības valodu to, kas pastāv oficiāli valstī? Pašreizējais izglītības ministrs Šadurskis to it kā ir apsolījis. Tas būtu arī vietā, taču kopš 1991. gada ir pagājis pietiekami ilgs laiks, lai visi valsti varētu iemācīties latviešu valodu. Ar prieku jāatzīst, ka paši latvieši sākuši sarunāties ar citu tautu pārstāvjiem vairāk runāt savā mēlē. Skolu jaunatne vairs automātiski neiemācās krievu valodu, kā tas bija okupācijas laikā. Šodien jaunatnei otrā valoda ir angļu. Taču krievu valodas iespaids tiek apņēmīgi uzturēts, jo par to gādā gan lielais Austrumu kaimiņš, gan izmirstošais bijušo okupantu slānis, it sevišķi Rīgā un šur tur Latgalē.

Šodien Latvijas lielākā problēma nav valoda, bet gan jautājums, kā latviešu tautu atturēt no došanās meklēt labāku dzīvi Rietumvalstīs. Pēc dažādām aplēsēm, ceturtdaļa no latviešu tautas dzīvo ārpus Latvijas teritorijas un ik gadu šī proporcija palielinās. Tā kā aizbraucēji un darba meklētāji ir jauni cilvēki, demografiskā situācija Latvijā pasliktinās divkārt. Vispirms jau skaitliski, bet vēl vairāk tādēļ, ka mājās tauta proporcionāli zaudē savu vitālo daļu un no tā cieš dzimstība.

Latvijā visaugstākā dzimstība modernajos laikos bija 80. gadu otrajā pusē. Šī paaudze ir tā, kas

ne tikai visvairāk izceļo, bet arī tepat Latvijā veido ģimenes. Tāpēc dzimstība pašreiz latviešiem ir vēl ļoti laba, tautai iznikšana nedraud. Bet kā būs pēc 10 gadiem, kad to nomainīs 90. gadu paaudze, kas skaitliski ir katastrofāli mazāka? Šis briesmas daudzums varētu novērst lielākas ģimenes nākotnē, kas gan neliekas sevišķi reāli. Otra atbilde būtu kādas daļas no aizbraukušajiem atgriešanās Latvijā. Protams, ja dzīves standarts šeit straujāk uzlabotos, kāda daļa ārzemēs pašreiz dzīvojošo atgrieztos, bet jāsaūbās, ka tā varētu pilnīgi apturēt iedzīvotāju skaita samazināšanos nākotnē.

Jaunais gads tātad Latvijā drastiskas pārmaiņas nesola, tāpat lēnā garā pieaugs valsts un iedzīvotāju turība, pieaugs eksports un imports, pieaugs vispārējā labklājība. Taču lielās pasaules problēmas turpinās ietekmēt arī Latviju. Jācer, ka tās tomēr atsvērs pozitīvas pārmaiņas pasaulē. Nākamās Saeimas vēlēšanas arī notiks šogad. Ir liela neskaidrība, kas veidos nākamo valdošo koalīciju. Kā vienmēr, noturīgie lielumi ir nacionālie un zemnieki ar zaļajiem, bet pašreiz nav īstas skaidrības, vai atjaunosies *Vienotība*, jeb kādiem būs tā jāaizstāj. Tāda varētu kļūt Bordāna konservatīvā partija vai kāda mazo partiju koalīcija. Katrā ziņā jāizvairās no Maskavas orientācijas politiskajiem grupējumiem, kas valda Rīgā. Pašreizējā Latvijas valdība saimnieko labi. Arī likumdošana rit labi un sekmīgi. Tas viss sola, ka šo gadu aizvadīsim labi un mierīgi.

“Es vienmēr esmu gribējis būt mājās. Es nevaru citur būt.” /Andrejs Eglītis/

INESE RAUBIŠĶE

...Un viņš atgriezās mājās – pēc 47 trimdā pavadītiem gadiem. Šo brīdi, kad viņš atkal spēra kāju uz Latvijas zemes, pie lidmašīnas trapa, 1992. gada 8. jūnijā man laimējās iemūžināt fotogrāfijā. Un otrs ļoti emocionāls moments, kuŗu arī nofotografēju – Andreja Eglīša un dzejnieces Bronislavas Martuževas tikšanās 2005. gadā, tā ar gandārijumu fotovēsturnieks Pēteris Korsaks raksturoja savus izstādītos fotodarbus Mazās ģildes vestibilā. Tie bija kā aizkustinošs dokumentāls ievads izcilā latviešu dzejnieka un trimdas sabiedriskā darbinieka Andreja Eglīša 105. dzimšanas dienas atcerei veltītajam sarīkojumam, kuŗa dominante bija kora mūzikas koncerts *Mūžīgi mūžos lai turamies pie Baltijas jūras*. (Precizitātes labad gan jāpiemin, ka pavisam uz dzīvi dzimtenē dzejnieks pārcēlās tikai 1998. gada 13. augustā.)

Pirms pieciem gadiem, par godu Eglīša 100. dzimšanas dienai, tika organizēti vērienīgi sarīkojumi Rīgā – jubilejas ieskaņa ES mājā (Aspazijas bulvārī 28) ar Dzejas pēcpusdienu, svinīgi piestiprināta piemiņas plāksne (au-

tors mākslinieks Jānis Strupulis) pie nama Rīgā, Tērbatas ielā 46, savukārt Rīgas latviešu biedrības nama Lielajā zālē atklāta Andreja Eglīša grāmatu izstāde un tepat arī koncerts *Liec zobenu zem galvas un dziļi neiemiedz...*, kuŗā atskaņo arī Lūcijas Garūtas un Eglīša kantāti – izmisuma un cerību pilno tautas lūgšanu – *Dievs, Tava zeme deg*, un godināšana noritēja arī slavenā latviešu literāta dzimtajā Ļaudonas pusē. *Latvijas Pasts* laida

klajā īpašu aploksnī (autors – mākslinieks Ģirts Grīva).

Šī gada Eglīša jubilejas piemiņas pasākums raksturojams kā sirsnīga atbilde uz cilvēku garīgo aicinājumu godināt Eglīti ar izcili skaistu mūziku, skaistiem vārdiem un lielisku kolektīvu radošo sniegumu. Mazās ģildes zālē darbdienu vakarā bija apmeklētāju piepildīta.

Visiem dzejoļiem es dzirdu cauri mūzikai. Es arī rakstu, fonā skanot mūzikai, tā savulaik par

savu dzeju izteicās Eglītis. Atceres koncertprogrammā viņa liriskās vārsmas izskanēja I. Arnes, L. Garūtas, P. Vaska, S. Mences, Ē. Ešenvalda kora mūzikā: vīru kora *Ķekava*, LU Fizikas un matemātikas fakultātes jauktā kora *Aura*, J. Mediņa I. mūzikas skolas meiteņu kora *Vivace* un JVLMA sieviešu kora izpildījumā. Koncertā piedalījās komponiste Ilze Arne, soliste Anete Viļuma, dzeju lasīja aktieris Zigurds Neimanis. Šajā vakarā cīņā saucējs un praviets Eglītis tika iepazīts kā maigs lirīkis, klusuma dzejnieks, skaistuma, mīlestības un dabas apdziedātājs.

Vai bieži skatītāji jūtas tik tuvi korim? Šis jautājums koncerta nobeigumā skaļi un ar sajūsmu izskanēja no sarīkojuma organizētāju pusēs. Patiesi, tuvība starp kori un skatītājiem auga ar katru nākamo dziesmu. Pēdējās dziesmas laikā skatītāji jau varēja celties kājās un dziedāt kā viens liels koris.

Brīnišķīgs koncerts, esmu pacīlāta un savīļnota līdz sirds dziļumiem, tā mākslas zinātniece Eleonora Šturma (no ASV). Personīgi nepazīnu Andreju Eglīti, jo

viņš dzīvoja Zviedrijā, bet es – Amerikā. Taču viņš atbrauca uz dziesmusvētkiem Bostonā 1968. gadā, un tur es viņam biju tuvu, tuvu klāt ... mūs pat iepazīstināja, bet ko gan viņam toreiz nozīmēja kāda Ņujorkiete ...

*Vienmēr esmu jūsmojusi par viņa dzeju. Meitenes vecumā mācījos to no galvas, vācu okupācijas laikā Eglītis mums bija lielākais dzejnieks un mēs no viņa nacionālā noskaņojuma un patriotiskajiem dzejoļiem smēlāmies spēku ... viņš tiešām saliedēja visu tautu. Viņa sapnis bija, lai Latvija būtu brīva un tauta apvienotos visā pasaulē. Nekad neaizmirsīšu vārdus, ko viņš teica Bostonā *Dziesmu svētkos*: Mums jātiec pāri ... pāri jūrai uz Dzimteni. Un viņš tika pāri un te arī palika.*

Andrejs Eglītis – Latvijas un latviešu neatkarības un brīvības cīnītājs mūža garumā, kuŗa literārie darbi piecdesmit gadus uzturēja ticību Latvijas brīvībai trimdas latviešu sabiedrībā un palīdzēja tuvināt Atmodu – aizgāja mūžībā 2006. gada 23. februārī 93 gadu vecumā. Viņu atceras un godina mājās.

Augšā uz ziemeļiem, kur karstāks...

Brazīlija! Šī skaistā, milzīgā, saules staru un siltuma bagātā zeme mums visiem ilgi, ilgi paliks atmiņā. Tur sniedzām koncertus, ciemojamies un pavadījām vienpadsmit neaizmirstamas, pozitīvu emociju un interesantu notikumu piepildītas dienas, iepazīnāties ar jaukiem, sirsnīgiem cilvēkiem, ieguvām neizdzēšamus iespaidus un daudz uzzinājām par Brazīlijas tautiešu vēsturi – dzīvi un likteņiem.

Pirmās trīs dienas pavadījām nelielā, klusā pilsētiņā Novaodesā un nakšņojām pie viesmīgiem latviešu kopienu cilvēkiem, kas laipni uzņēma mūs savās ģimenēs, kur jutāmies kā starp savējiem, kā tiešām pie seniem, labiem draugiem. Tas bija ļoti skaists un interesants piedzīvojums, jo varējām labāk iepazīties ar vietējo iedzīvotāju dzīvesveidu, gan ar viņu dzīves gājuma vēsturi. Daži “Dūdālnieki” palika pie brazīliešu ģimenes, kuriem ļoti interesēja latviešu kultūra. Pie brokastu galda neveiklajā portugāļu valodā aizsākās pārrunas par dzīvi Brazīlijā, Latvijā un Anglijā, un, kaut bija grūtības ar valodu, šīs sarunas risinājās ne mazāk sirsnīgi!

Novaodesas pilsētas sabiedriskajā centrā uzstājāmie neformālā gaisotnē, ar pilsētas mēra kundzes Andrea Souza piedalīšanos. Šīs uzstāšanās laikā iesaistījām vietējos iedzīvotājus (brazīliešus) arī dejās.

Koncertā Mārtiņdienas vakarā, kas notika pilsētas teātra telpās, dziedājām Mārtiņdienas dziesmas un karavīru dziesmas, veltītas nākamajai dienai – Lačplēšu dienai. Novaodesā, kā arī Valsts svētkos Ižui pilsētā ar gandarījumu vērojām, ka abi koncerti bija ļoti apmeklēti un publika ārkārtīgi atsaucīga – cilvēki dzīvoja līdzīvisām mūsu dziesmām un “Kamoliņa” dejām, sitot plaukstas un skaļi aplaudējot.

Lačplēšu dienā bija iznomāta zāle privātā parka teritorijā ārpus pilsētas, kur notika draudzības sarīkojums ar dziesmām un dančiem. Sarīkojuma gaitā Novaodesā, gan arī Ižui pilsētā Valsts svētku sarīkojumā kopu vadītāji uzstājās ar priekšlasījumiem: “Dūdālnieku” vadītājs Raimonds Dāle stāstīja par mūzikas instrumentiem Barona Dainās un “Kamoliņa” vadītājs Māris Pulis – par latviešu diasporu. Galvenie runātāji Raimonds un Māris iesaistīja vietējo publiku jautājumos un pārrunās, un mums bija interesanti uzzināt, kā Brazīlijas kopienas atzīmē šīs latviešu tautai svarīgās dienas. Paldies Alfrēdam par tulkošanu, nebija jau viegli uz vietas tulkot Māra un Raimonda runas. Pēc sarunām visiem tika pasniegtas vakariņas, un, lai labāk mēs uzņemtu kontaktus, sasēdāmies pamīšus – Anglijas un Brazīlijas latvieši cits citam blakus. Bija obligāti jāiepazīstas ar blakussēdētāju!! Spēlējām arī iepazīšanās spēles, ar lielu spar un prieku dziedājām tautasdziesmas, dančus spēlēja “Dūdālnieki”, un “Kamoliņa” dejotāji iesaistīja publiku dejās.

Visas šīs dienas, ko pavadījām Novaodesā, savu laiku veltīja un par mums pašaieliedzīgi rūpējās Renāte un Felipe Albrehti, kā arī

Daina Gūtmanis, iesaistot mūs interesantās sarunās par latviešu kopienu, tās cilvēkiem un viņu dzīvi, organizēja ekskursijas un saviesīgu iepazīšanās vakaru pie Peterlevitziem, kur mūs cienāja ar garšīgiem brazīliešu ēdieniem un dzērieniem, peldējāmies baseinā, spēlējām aizrautīgas brazīļu galda spēles, fotografējāmies un interesantās sarunās pavadījām laiku līdz vēlam vakaram. Arī liels bija mūsu pārsteigums, kad, kādā kafejnīcā vakariņojot, mums pasniedza šokolādes picu, izrotātu ar “Dūdālnieku” un “Kamoliņa” nosaukumiem! Tas tik bija pārsteigums!

Lauku fazendā, kur nakšņoja “Kamoliņa” dejotāji, mūs visus

deju kopas *Staburags* un “Kamoliņš” ar nākamā gada Dziesmu svētkiem paredzētu deju kolāžu “Saved tos mājās pie Daugavas krastiem”. Dejoja astoņi pāri, četri pāri no katras kopas.

Ižui katru gadu oktobrī notiek starptautiskā nedēļa, kad katras tautas kopiena lepojas ar saviem īpašajiem ēdieniem, dejām, mākslu utt. Ižui latviešu centrs tiešām ir latvisks – būvēts no koka pēc Brīvdabas muzeja parauga Rīgā, iekārtots latviskā stilā ar latviešu rakstiem un ziedu vainagiem pie sienām, kā arī ar daudz fotogrāfijām, tā atzīmējot kopienas piedzīvojumus. Visapkārt aug dažādi koki, puķes un augi, kā jau pie

cienoja ar garšīgu mielastu milzīga koka ēnā. Vietējie demonstrēja, kā tiek spiesta cukurniedru sula, un baudījām šo brīnumaino brazīliešu dzērienu, kā arī citu augļu svaigi spiestās sulas. Bija sarunāts ar vietējo akmens lauztuvju īpašnieku, kurš mums atļāva apskatīt iespaidīgo vietu. Tā aizriņģēja neaizmirstamās dienas Novaodesā, un mums jādodas tālāk.

Ižui apmetāmies viesnīcā, pilsētas centrā, un arī šīs dienas bija piesātinātas ar pilnu pasākumu programmu, ko pavadījām ar latviešu kopienu pārstāvjiem. Mūs sagaidīja un visu ciemošanās laiku ar mums kopā pavadīja *Edmar Grimm Berg* kungs un tulkoja mūsu runas portugāļu valodā.

Nedrīkstam aizmirst arī mūsu piedalīšanos radio raidījumā Ižui. Valsts svētkiem par godu tika pārraidīta stunda gaŗa programma par latviešiem portugāļu valodā. Runāja vietējie latvieši, kā arī Māris un Raimonds. “Dūdālnieki” tajā piedalījās ar piecām sava repertuāra dziesmām.

latviešiem ierasts. Šajā centrā pavadījām daudzas stundas, baudot Ižui latviešu kopienas viesmīlību un sirsnīgā gaisotnē pārrunājot savus atšķirīgos piedzīvojumus, dzīvojot ārpus Latvijas. Sarunas notika galvenokārt angļu, vācu un portugāļu valodā. Sakarā ar to, ka diktātūras laikā latviešu valoda tika aizliegta, tikai nedaudz cilvēku runā latviski, bet interese mācīties ir ļoti liela, un cilvēku sirsnība pārvar valodas grūtības.

Brazīlijā redzētais mums visiem atstāja neizdzēšamus iespaidus. Viss ir daudz citādāks nekā Eiropā – koki, ziedi, augļi, putni un zeme ir sārta! Izbraukums no Ižui uz vietu, kur pirmie latvieši apmetās un izveidoja savu koloniju, bija aizkustinošs, jo braucām cauri paugurainiem laukiem, kas ļoti atgādināja Latvijas ainavas, tikai ik pa brīdīm pamanām kādu palmu, kas īsti nesader ar Latvijas skatiem. Apmeklējām arī latviešu kapsētu, kur atdusas pirmie iebraucēji un senči pašreizējiem kopienas cilvēkiem, kā arī latviešu

latviešiem ierasts. Šajā centrā pavadījām daudzas stundas, baudot Ižui latviešu kopienas viesmīlību un sirsnīgā gaisotnē pārrunājot savus atšķirīgos piedzīvojumus, dzīvojot ārpus Latvijas. Sarunas notika galvenokārt angļu, vācu un portugāļu valodā. Sakarā ar to, ka diktātūras laikā latviešu valoda tika aizliegta, tikai nedaudz cilvēku runā latviski, bet interese mācīties ir ļoti liela, un cilvēku sirsnība pārvar valodas grūtības.

Brazīlijā redzētais mums visiem atstāja neizdzēšamus iespaidus. Viss ir daudz citādāks nekā Eiropā – koki, ziedi, augļi, putni un zeme ir sārta! Izbraukums no Ižui uz vietu, kur pirmie latvieši apmetās un izveidoja savu koloniju, bija aizkustinošs, jo braucām cauri paugurainiem laukiem, kas ļoti atgādināja Latvijas ainavas, tikai ik pa brīdīm pamanām kādu palmu, kas īsti nesader ar Latvijas skatiem. Apmeklējām arī latviešu kapsētu, kur atdusas pirmie iebraucēji un senči pašreizējiem kopienas cilvēkiem, kā arī latviešu

latviešiem ierasts. Šajā centrā pavadījām daudzas stundas, baudot Ižui latviešu kopienas viesmīlību un sirsnīgā gaisotnē pārrunājot savus atšķirīgos piedzīvojumus, dzīvojot ārpus Latvijas. Sarunas notika galvenokārt angļu, vācu un portugāļu valodā. Sakarā ar to, ka diktātūras laikā latviešu valoda tika aizliegta, tikai nedaudz cilvēku runā latviski, bet interese mācīties ir ļoti liela, un cilvēku sirsnība pārvar valodas grūtības.

Brazīlijā redzētais mums visiem atstāja neizdzēšamus iespaidus. Viss ir daudz citādāks nekā Eiropā – koki, ziedi, augļi, putni un zeme ir sārta! Izbraukums no Ižui uz vietu, kur pirmie latvieši apmetās un izveidoja savu koloniju, bija aizkustinošs, jo braucām cauri paugurainiem laukiem, kas ļoti atgādināja Latvijas ainavas, tikai ik pa brīdīm pamanām kādu palmu, kas īsti nesader ar Latvijas skatiem. Apmeklējām arī latviešu kapsētu, kur atdusas pirmie iebraucēji un senči pašreizējiem kopienas cilvēkiem, kā arī latviešu

baznīcu un bijušo skolas ēku. Tur, neseno uzbūvētajā latviešu centrā (ar kuŗu dalās arī italieši), mūs sagaidīja ar prieku un interesi, cienāja ar pusdienām – milzīgā katlā gatavotiem rīsiem ar vistas gaļu un svaigus salātus. Pēc pusdienām dziedājām tautasdziesmas gan latviešu, gan portugāļu valodā. Šī tikšanās atkal bija emocionāls, sirsnībs pilns brīdis un, projām ejot, cieši apskāvāmies – cik žēl atvadīties no tik jaukiem cilvēkiem!

Savās brīvās dienās devāmies uz ziemeļiem, kur saulīte karsē, un lidojām uz Riodežaneiro, izbaudot Brazīlijas zaļos dabas skatus no augšas. Rio tiešām ir skaista pilsēta, un tajā ir daudz ko redzēt! Ekskursijā pa pilsētu apskatījām Riodežaneiro galveno simbolu – Kristus statuju, uzbraucot septiņsimt metru augstajā Korkovado kalna virsotnē. Tālāk apskatot pilsētu, autobuss mūs aizveda uz slaveno futbola stadionu Marakanā un uz iespaidīgo katedrāli, kuŗa būvēta Maiju cilts stilā. Uz slavenās karnevāla ielas uz mirkli iejutāmies dalībnieku lomās, kā arī ar gaisa tramvaju uzbraucām Cukura kalnā, no kuŗa pavērās lieliska pilsētas panorāma. Karstos saules starus un Atlantijas okeana viļņu spēku varējām pilnībā izbaudīt Rio plūdmalēs. Neaizmirstams bija saulriets, ko vērojām no pussalas klints starp Kopakabana un Ipanemas plūdmalēm. Daudz ļaužu vakaros gāja skatīties saulrietu un aplaudēja, kad saulīte it kā iesēžas zelta laiviņā, iegrimst okeānā un pazūd skatam.

Tālāk pa ceļam uz Ižui apskatījām pasaulslavenos Iguasu ūdenskritumus, kur Brazīlija robežojas ar Argentīnu un Paragvaju. Šie ūdenskritumi ir kā pasaules brīnumi, kas pārspēj pat izslavēto Niagāru! Iegādājušies ūdensdrošus tērpus sev un telefoniem, devāmies pastaigā pa taku gar upes malu, pa ceļam fotografējot katru kritumu. Pie lielākā un varenākā krituma ir izbūvēts gājēju tiltiņš līdz upes vidum, lai caur kritošā ūdens šļakatām varētu vērot un izjust ūdenskrituma spēku tuvumā. Pēc ūdenskritumu apskates, lai nokļūtu Ižui, sekoja divpadsmit stundu brauciens naktī ar autobusu pa samērā šauriem ceļiem, apbraucot daļu Argentīnas. Bet iespēja apskatīt Iguasu ūdenskritumus bija tā vērts!

Aizsteigušās un pagājušās Brazīlijas ceļojuma brīnišķīgās dienas, un mēs esam emociju un iespaidu pārpilni, atmiņu tik daudz! Bet šis vienreizējais brauciens mums nebūtu bijis iespējams bez mūsu daudzajiem atbalstītājiem. Vēlamies pateikties Daugavas Vanagu fondam Anglijā, Līdsas un Bradfordas Daugavas Vanagu nodaļām, Latviešu izglītības fondam Lielbritānijā, Latviešu Nacionālajai padomei Lielbritānijā un Pasaules brīvo latviešu apvienībai, kā arī no sirds gribam pateikties visiem latviešu kopienu cilvēkiem un Brazīlijas tautiešiem Novaodesā un Ižui pilsētā, kas mūs tik laipni uzņēma, veltīja savu laiku sarunām un rūpēm par mums. Lai pietiek spēka un izturības realizēt visus iecerētos plānus un arī turpmāk saglabāt latvietību Brazīlijā!

Pārdomās dalījās “Dūdālnieku” dalībnieki

IN MEMORIAM

Mūžībā aizgājis Pēteris Vītiņš

Kad rudens bija tikko sniedzis roku ziemai, pagājušā gada decembrī no Straumēnu muižas saimes atvadījās tās ilggadējais iemītnieks Pēteris Vītiņš, kādreizējais Česterfildas DVF nodaļas valdes priekšsēdis. Dzimis 1924. gada 9. maijā Liezeres pagasta Briežos, lauksaimnieka dēls. Apmeklējis vietējo skolu, strādājis tēva saimniecībā, bet 1943. gadā iesaukts Leģionā. Pēc apmācībām Liepājā cīnījies 19. div. Zenitartilerijā Krievijā un Kurzemē. Ievainots Ziemsvētku kaujās un 1945. gada janvārī no Ventspils pārsūtīts uz Vāciju, kur kara beigās nokļuvis angļu gūstā. Pēc izkļūšanas no Falingbosteles gūsta nometnes apmeties Soestas un vēlāk Grēvenes bēgļu DP nomētēs.

Uz Angliju, kā vairums leģionāru Vācijā, atsaucoties uz britu valdības darba piedāvājumu, ieceļojis Anglijā 1947. gadā. Tur, nomētne dzīvojot, nostrādājis divus obligātos darba līguma gadus, pārcēlās uz Česterfildu Vidusanglijā, strādājot par "smago" šoferi Stevelijas ķīmiskā fabrikā līdz aiziešanai pensijā. Kopš 1949. gada aktīvs tās nodaļas DVF biedrs.

Ģimenes dzīvi ar Annu nodibinājis 1953. gadā un uzaudzinājuši meitu un dēlu. Ilgus gadus darbojies nodaļas valdē un kopš 1985. gada līdz mūža beigām bijis tās priekšsēdis. Kopā ar Annu atbalstījuši arī citas no-

daļas. Apbalvots ar DV CV atzinības rakstu.

Pensijā aizejot, Pēteris ar Annu iepirka māju Straumēnu īpašumā, kur kopš 1989. gada jau lēnām sāka veidoties latviešu ciems, paši savu māju saimnieki un paši savā aprūpē. Mēs toreiz bijām patiesi dzīvīgs un kupls pulks. Daudz tika svinēts un kopā būts, kur Pēteris ņēma daļību ar prieku. Piedalījās visās DVF lielsapulcēs, dziedāja Straumēnu jauktajā korī, darbojās gan savā augļu un puķu dārzā, vienmēr daloties gan ražā, gan piedāvājot savas mājas strāvu, iekārtojot ugunsgrūdu mežā Jāņu svinēšanai. Jau tajos gados, kad laikraksta *Brīvā Latvija* redakcija pārcēlās no Minsteres Vācijā uz Straumēniem un Ance (kā mēs saucām Pēteru viesmīlīgo sievu Annu) uzņēmās vadīt avīzes administrāciju no viņu mājas, tas bija ar noteikumu, ka Pēteris pārņem arī lielu daļu mājas darbu, kurus ieskaitīti šofera pienākumi laikraksta jomā. Tolaik arī muižā sāka strādāt aprūpes meitenes no Latvijas – tāpat redakcijā. Tās Pēteris pašreiz dzīgi izvadāja parādīt vietējo un kādreiz ne tik tuvu apkārtni un iepirkties, jo gar muižu toreiz un atkal vairs nepastāv publiskais transports. Vienmēr priecīgs, liels dejotājs (reiz pat uzrāva jaunībā mācīto vijoli), dievbijīgs un Daugavas Vanags līdz mielēm, bija žēl viņu redzot pamazām

sasirgstam pēc Ances aiziešanas – tomēr viņš pats nekad nežēlojās. Līdz pat beidzamajām dienām viņa atbilde uz "kā klājas?" bija "var iztikt" vai "vareja būt labāk".

Lai viņam viegļas smiltis blakus savai Ancei Cēsu kapsētā, Latvijas radiem un draugiem viņu izvadot.

S.J.-Ē.

SĒRAS

Aizsaulē aizgājis mūsu mīlais

GUNARS ZVEJNIEKS

* 1927. gada 26. augustā Jelgavā
† 2017. gada 12. decembrī Stokholmā

*Un, kur tu ej, tev ceļš ir gaismas klāts.
/Imants Ziedonis/*

Mīlestībā un pateicībā
**meitas Ilze un Anneli
mazdēls Adrians
Radi un draugi
Zviedrijā, Latvijā un ASV**

Izvadīšana piektdien, 26. janvārī, plkst.14
no *Adolf Fredrik* baznīcas Stokholmā.
Pēc tam piemiņas brīdis draudzes namā.

No mums šķīries mūsu sirsniņš draugs

ĒRIKS RUDZĪTIS

Dzimis 1925. gada 13. jūnijā Dikļos,
miris 2017. gada 27. decembrī Kidderminsterē

*Tu uzdevi cīņu –
Mēs paliekam cīnīties tālāk.*

**Gunārs, Kārlis
Biruta ar ģimeni
Imants ar ģimeni
Zigrīda ar ģimeni**

Dziļās sērās paziņojam,
ka no mums šķīries mūsu mīlais

ĒRIKS RUDZĪTIS

Dzimis 1925. gada 13. jūnijā Dikļos,
miris 2017. gada 27. decembrī Kidderminsterē

*Ņem mūsu mīlestību,
Ņem siltus vārdus aukstā ceļā līdzī.*

Māsa Rasma ar ģimeni

*Labo cīņu es esmu izcīnījis, skrējieni esmu pabeidzis,
ticību esmu turējis.*
(2.Tim. 4:7)

Mūžībā aizsaukts

ĒRIKS RUDZĪTIS

13.06.1925. – 27.12.2017.

Pieminam un aizlūdzam
Mūžīgo mieru dodī, ak Dievs...

Vidusanglijas draudze

Mūžībā aizsaukts

ĒRIKS RUDZĪTIS

Dzimis 1925. gada 13. jūnijā Dikļos,
miris 2017. gada 27. decembrī Kidderminsterē

DVF valde
Saglabāsim mīļā, godpilnā atmiņā.

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.

Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: *Brīvās Latvijas* izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Līgita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ģertrūdes iela 27, Rīga,
LV-1011 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tālr. 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
pieņem Rietumu abonementus, izņemot
Vācijas un Zviedrijas.

Pārstāvniecība Anglijā: Terēze Bogdanova, tālr.
07788790952, e-pasts: tereze.bogdanova@inbox.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 75; 12 mēnešiem GBP 145. Samaksu ar čeku, PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adresi sk. augšā), uz vārdu *Brīvā Latvija*. Maksājot Liel-britānijā par Latvijas gada abonementu GBP 40

Zviedrijā: 6 mēneši SEK 875; 12 mēneši SEK 1550.
NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKS-FÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plugiro 11 47 46 - 1). Paziņojumus, sludinājumus, reklāmu sūtīt uz Rīgas redakciju. Abonentu administratore +371 26134315, red. +371 67326761, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 155 eiro; 6 mēn. – 85 eiro; BL konts Lettische Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts IBAN: DE94200100200271751204, BIC: PBNKDEFF. Adrese abonēšanas jautājumiem: Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citās Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 85 eiro; 12 mēnešiem 155 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku uz *Brīvā Latvija* (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem USD 110,-; 12 mēnešiem USD 205,-.

Latvijā: 6 mēnešiem 33 eiro, 12 mēnešiem 55 eiro.

Digitālā avīze – 55 eiro 12 mēnešiem
Latviešu organizāciju un privāto sludinājumu maksā GBP 3.50 (EUR 6) par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) GBP 45. Zviedrijā – SEK 600.

Komerču sludinājumi €7 (EUR 12) par 1 slejas cm. Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA

Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011, Latvia
Iespiests: SIA EVEKO, Rīgā

SPORTS

SPORTS

SPORTS

PAR LATVIJAS GADA SPORTISTIEM NOSAUKTI PORZIŅĪS UN OSTAPENKO

Par Latvijas 2017. gada labākajiem sportistiem tika nosaukti basketbolists **Kristaps Porziņģis** un tenisiste **Aļona Ostapenko**. Porziņģis Latvijas gada labākā sportista balvu saņēmis otro gadu pēc kārtas, bet Ostapenko šī ir pirmā valsts labākās sportistes balva karjērā.

Kristaps Porziņģis

Aļona Ostapenko

Porziņģis šogad turpina priecēt basketbola līdzjutējus Nacionālās basketbola asociācijas (NBA) laukumos ar Ņujorkas *Knicks* vienību. Kristaps bija Latvijas izlases līderis pagājušā gada septembrī Eiropas meistarsacīkstēs, kurā latvieši izcīnīja piekto vietu. Porziņģis sezonas 24 spēlēs caurmērā bija guvis 25,5 punktus, būdams

NBA astotais rezultātīvākais spēlētājs. Tāpat viņš vienā spēlē bija bloķējis 2,1 metienu, kas bija trešais labākais rādītājs līgā. Uz Latvijas labākā sportista balvu vīru konkurencē pretendēja arī skeletonists Martins Dukurs, biatlonists Andrejs Rastorgujevs, bokseris Mairis Briedis, smaiļotājs Aleksejs Rumjancevs un svarcēlājs Artūrs Plēsnieks. Dukurs pērn savu trofeju kļāstam pievienoja kārtējo uzvaru Pasaulē kausa izcīņas kopvērtējumā, kā arī zelta medaļas pasaules un Eiropas meistarsacīkstēs, Briedis ieguva Pasaulē Boksa padomes (WBC) čempiona jostu un iekļuva Boksa superserijas pusfinālā, Plēsnieks ieguva sudraba godalgu pasaules meistarsacīkstēs.

Aļona Ostapenko jūnijā triumfēja Francijas atklātajās meistarsacīkstēs, sasniedzot vienu no lielākajiem panākumiem Latvijas sporta vēsturē. Viņa kļuva par pirmo Latvijas tenisisti ranga pirmajā desmitniekā (šobrīd viņa ir 7. vietā) un piedalījās WTA sezonas nobeiguma turnīrā. Ostapenko bez triumfa *French Open* izcīnīja uzvaru arī Seulas *WTA International* turnīrā. Dāmām uz balvu pretendēja tenisiste Anastasija Sevastova, septiņcīņiece Laura Ikauniece-Admiņa, svarcēlāja Rebeka Kocha un cikstone Anastasija Grigorjeva. Ikauniece-Admiņa laboja Latvijas rekordu septiņcīņā, Kocha izcīnīja bronzu pasaules meistarsacīkstēs, Grigorjeva izcīnīja bronzu planētas meistarsacīkstēs un sudrabu Eiropas meistarsacīkstēs.

Sprinterē **Gunta Latiševa-Čudare** tika atzīta par 2017. gada Latvijas sporta uzlecošo zvaigzni.

Viņa šogad uzvarēja Eiropas U-23 meistarsacīkšu 400 metru distancē, bet pasaules meistarsacīkstēs bija ātrākā no Eiropas skrējējām, pasaules Universiādā viņa izcīnīja sudrabu 200 metru skrējienā.

Gunta Latiševa-Čudare

Uz gada uzlecošās zvaigznes godu pretendēja arī kalnu riteņbraucējs Mārtiņš Blūms un daiļslidotājs Deniss Vasiļjevs.

Nominācijā "Labākais Latvijas treneris" uzvarēja svarcēlšanas treneris **Eduards Andruškevičs**, kurš atlabst pēc operācijas un viņa vietā balvu saņēma audzēkne Rebeka Kocha.

Eduards Andruškevičs

Uz gada labākā trenera balvu pretendēja arī Latvijas vīriešu basketbola izlases vadītājs Ainars Bagatskis, skeletonistu treneris Dainis Dukurs un bobsleja komandas vadītājs Sandis Prūsis.

Savukārt "Labākās Latvijas sporta spēļu komandas" balvu ieguva **vīriešu basketbola izlase**, kas Eiropas meistarsacīkstēs izcīnīja piekto vietu. Uz balvu preten-

dēja arī dāmu basketbola valstsvienība, kas Eiropā bija sestā un izcīnīja ceļazīmi uz nākamā gada Pasaulē kausa izcīni.

Balvu "Labākā Latvijas komanda individuālajos sporta veidos" saņēma **bobsleja četrinieku ekipāža ar pilotu Oskaru Melbārdi un stūmējiem Daumantu Dreiškeni, Arvi Vilkasti un Jāni Strengu**, kurš pasaules meistarsacīkstēs izcīnīja ceturto vietu.

Balvu "Labākais tehnisko sporta veidu sportists" saņēma šī gada pasaules čempions motokrosā MX2 klasē **Pauls Jonass**.

Pauls Jonass

Nominācijā "Gada sporta notikums Latvijā" uzvarēja Jūrmalā notikušās **Eiropas meistarsacīkstes plūdmales volejbolā**.

Par gada paraugu sportā tika nosaukts hokeja vārtsargs **Edgars Masaļskis**, kurš aprīlī teica atvadas Latvijas izlasei, bet tagad turpina

treneža gaitas. Izlases rindās 37 gadus vecais Masaļskis aizvadīja 160 spēles, kas ir labākais rādītājs starp vārtsargiem. Masaļskis Latvijas izlases vēsturē kā pagaidām vienīgais spēlētājs ir piedalījies 15 pasaules meistarsacīkstēs pēc kārtas. Tāpat Masaļskis ir piedalījies četras olimpiskajās spēlēs, 2010. gadā Vankūverā būdams izlases pamatvārtsargs.

Latvijas Paralimpiskās komitejas speciālbilvu saņēma **Diāna Dadzīte**, kurā jūlijā izcīnīja trīs zelta medaļas pasaules meistarsacīkstēs vieglatlētikā.

Artūra Vaidera fonda speciālbilvu kā labākais sporta žurnālists saņēma **Ingmārs Jurisons** no *Sporta Avīzes*.

Par gada labāko sporta skolotāju tika atzīta **Signe Lūsiņa** no Valmieras sākumskolas. Savukārt Latvijas Televīzijas speciālbilvu saņēma Latvijas basketbola valstsvienības kapteinis **Jānis Blūms**.

Jau pirms ceremonijas zināms, ka balvu "Mūža ieguldījums Latvijas sportā" saņēms velomehāniķis **Arkādijs Svece**, kurš velosportā aizvadījis vairāk nekā 60 gadus, palīdzot sportistiem sešās olimpiskajās spēlēs.

P. Karlsons

Ziedoņumi laikrakstam 2017. gada decembrī

A.V. Ozoliņš Lesterē; Mārīte Krūmiņš Kentā; Londonas Daugavas Vanadzies; Gundega Ieviņa Vācijā; I. Mcvean Harovā; J. Urpens Hantingdonā; J. Bricis Lūtonā; J. Hale Londonā; Māris Slokenbergs Rīgā.

Brīvās Latvijas izdevēji, redaktore un Lielbritānijas administratore izsaka visiem ziedotājiem sirsnīgu pateicību mūsu laikraksta atbalstam.

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas **Evanģēliskās draudzes** dievkalpojums **14. janvārī** plkst. 13 Akas ielā 13. Kalpos mācītāja Ieva Puriņa, pēc dievkalpojuma, kā ierasts mēneša pirmajā dievkalpojumā, – kafijas galds ar līdzpanemtiem groziņiem. **28. janvārī** dievkalpojums plkst. 13 (bez kafijas galda un svētdienas skolas).

ANGLIJA

Latvijas vēstniece **Apvienotajā Karalistē Baiba Braže** aicina jūs uz tikšanos ar Ārlietu ministrijas Parlamentāro sekretāri Zandu Kalniņu-Lukaševicu, kurā viesosies Straumēnos, lai tiktos ar Anglijas vidiendzīvojošo diasporas organizāciju pārstāvjiem **21. janvārī** no plkst. 15 – 17 (*Catthorpe Manor, Lilbourne Lane, Catthorpe, Leicestershire, LE17 6DF*). Pārstāvju skaitam no organizācijas nav noteikti ierobežojumi, bet nepieciešama reģistrācija (*no Eventbrite saņemtajā saitē*).

Tuvāka informācija *kaspars.krumholcs@mfa.gov.lv*. Vēlamies izmantot iespēju un pateikties Daugavas Vanagu fondam par sniegto atbalstu tikšanās organizēšanā!

DIEVKALPOJUMI

ZIEMEĻANGLIJAS DRAUDZE, māc. D. Vāvere

Bradfordā, Vācu baznīcā (*The German Protestant Church*), 29 *Great Horton Rd, Bradford, BD7 1AA*, svēt-

dien, **21. janvārī**, plkst. 11 dievkalpojums.

VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Straumēnos, Zaļajā zālē, *Catthorpe Manor, Lilbourne Road, Catthorpe, Lutterworth, LE17 6DF*, svētdien, **28. janvārī**, plkst. 10 dievkalpojums.

APVIENOTAJĀ LONDONAS LATVIEŠU EV. LUT. UN MIERA DRAUDZĒ

Zviedru Baznīcā *6 Harcourt Street, London W1H 4AG* svētdien, **14. janvārī**, plkst. 14 Atspīdēšanas laika dievkalpojums ar dievgaldu. Svētdien, **28. janvārī**, plkst. 14 Atspīdēšanas laika dievkalpojums.

MANČESTERAS DRAUDZE, māc. D. Vāvere

Mančesterā, *Martin Luther Kirche, 9 Park Road, Stretford, M32 8FE*, svētdien, **14. janvārī**, plkst. 13.30 dievkalpojums.

ZVIEDRIJA

INFORMĀCIJA par Zviedrijas latviešu ev. lut. draudzēm un dievkalpojumiem redzama arī mājaslapā www.draudzes.se

STOKHOLMAS ev. lut. draudzes Epifānijas laika trešās svētdienas dievkalpojums svētdien, **21. janvārī**, plkst. 14 Somu baznīcā (*Finska kyrkan, Slottsbacken 2B-C, Gamla Stan, Stockholm*). Dievkalpojumu vadīs mācītājs Raitis Jākobsons, pie ērģelēm Rūta Baumgarte. Dievkalpojumu kuplinās Daiga Kivleniece ar mūzi-

AICINĀM PIEDALĪTIES

Latviešu biedrības Īrijā rīkotais latviešu bērnu un jauniešu talantu konkurss "Protu, protu?!" šogad notiks jau sesto gadu! Šogad laikā konkurss ir noticis Dublinā, Limerikā, Portadounā, Kaslbārā un Portlišā, dodot iespēju latviešu bērniem no tuvākām un tālākām Īrijas un Ziemeļīrijas grāfistēm tikties un radoši izpausties, būt latviskā vidē, apzināties savu latvietību, kā arī iepazīt Īriju.

Šajā konkursā ir iespēja piedalīties latviešu nedēļas nogales skolu audzēkņiem, kā arī bērniem, kuri neapmeklēja latviešu nedēļas nogales skolas.

Bērni un jaunieši tiek aicināti demonstrēt savus daudzveidīgos talantus dažādās jomās – mūzika, dejas, mūzikas instrumenta spēle, dzeja, māksla u.c.

Priekšnesumi 3 - 4 minūtes latviešu valodā, gatavoti tikai šim konkursam un pirmo reizi demonstrēti publikai. Individuāli, pāri vai grupā.

Sestais latviešu bērnu un jauniešu talantu konkurss "Protu, protu?!" notiks divās daļās. **2018. gada 3. februārī** plkst. 13 Droghedā, Īrijā. *Droichead Art Centre, Barlow House, Narrow West Street.*

ķiem. Pēc dievkalpojuma draudzes namā kafijas galds. Visi miļi gaidīti!

ESKILSTŪNAS un VESTEROSAS ev. lut. latviešu draudžu apvienots dievkalpojums Eskilstūnā svētdien, **28. janvārī**, plkst. 14 Svētā Andreas baznīcā (*Sankt Andreas kyrka, Vasavägen 42, Eskilstūnā*). Mācītāja Zilgme Eglīte. Pēc dievkalpojuma draudzes gadskārtējā pilnsapulce un kafijas galds. Visi sirsnīgi gaidīti!

VĀCIJA

Esslingenā, Dienvidus baznīcā, *Suedkirche, Spitalsteige 3*, svētdien,

28. janvārī, plkst. 15 dievkalpojums ar dievgaldu, ietverot arī kristības. Māc. Elmārs E. Rozītis, ērģeles – Ieva Sarja. Sekos kafija draudzes telpās.

Mīnchenes Latviešu luterāņu draudze ielūdz uz dievkalpojumu ar dievgaldu svētdien, **21. janvārī**, plkst. 12 Mīnchenē, *Augustinum Neufriedenheim Simeona kapellā, Stiftsbogen 74, 81375 München*. Prāvests Klāvs Bērziņš ievēdīs amatā jauno Mīnchenes Latviešu luterāņu draudzes mācītāju Rinaldu Gulbi. Liturģiju vadīs mācītāja Dr. Ilze Kezberē-Hārle. Pēc dievkalpojuma sadraudzība tuvējā kafejnīcā. Miļi aicināti latvieši ar ra-

PĒRK

Latvijas uzņēmums pērk meža, lauksaimniecības un aizaugušu platību zemes īpašumus visā Latvijā. Kārtojam mantojuma lietas, kredītaistību dzēšanu, īpašuma reģistrēšanu zemesgrāmatā. Samaksa līgumā atrunātajā termiņā (iespējams avanss).

E-pasts: *inffoje@gmail.com*
Tālrunis: +371 25685353

diem un draugiem no tuvienu un tālienes!

Bekhofas latv. baznīcā (*Am Bechhof 44, Bielefeld*) **21. janvārī** plkst. 14.30 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds draudzes namā.

Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, *Hohenzollernstr. 54*, **28. janvārī** plkst. 14 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galda.